O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUSTA'LIMVAZIRLIGI

TOSHKENT TO'QIMACHILIK VA YENGIL SANOAT INSTITUTI

«LIBOSLAR DIZAYNI» KAFEDRASI

Raupova Nasiba

Transformatsiya usulida o`smir qizlar ustki kiyimlari to'plami dizayn loyihasini ishlab chiqish

mavzusidagi bitiruv malakaviy ishi

Ilmiy rahbar:

dots. Yunusxodjayeva X.M.

«____»___________2015 y.

TOSHKENT 2015

Mundarija:

Kirish...1
1. Loyiha oldi qismi..5
1.1. Kolleksiya konsepsiyasini ishlab chiqish...5
1.2. Ayollar liboslari bo'yicha istiqbolli moda yo'nalishi tavsifi.......................8
1.3. Marketing tadqiqotlar. 11
1.4. Ayollar liboslar to'plamiga qo'yiladigan talablar. 13
1.5. Ijodiy manbaani tanlash, asoslash va uslublash. 15
2. Loyiha qismi...18
2.1. Eskiz loyihalash... 18
2.1.1. Kolleksiyani kompozitsion yechimi va koloristik qatorini tanlash. 18
2.1.2. Yakunlovchi eskizlarni yaratish va modellarni texnik tavsifini ishlab chiqish... 22
2.1.3. Texnik eskizlarni yaratish.. 32
2.2. Kolleksiyani loyihalash usulini tanlash va asoslash....................................35
2.3. Konstruktor - texnologik qism. 36
2.3.1. Kolleksiya uchun materiallar paketini konfeksiyalash. 36
2.3.2. Konstruksiyalash usulini tanlash va asoslash. 39
2.3.3. Buyum asosiy detallar chizmalarini qurish uchun dastlabki ma'lumotlar..40
2.3.4. AK va BK hisobi va qurish.. 42
2.3.5. AK va BK konstruktiv - dekorativ modellashtirish..................................46
2.3.6. Ishchi hujjatlarni ishlab chiqish. 50
2.3.6.1. Yangi modellar andozalarini tayyorlash tamoyillari tavsifi...................50
2.3.6.2. Andozalar joylashmasi.. 54
2.3.7 Texnologik ishlov berish xususiyatlari..55
2.4. Kolleksiya reklama loyihasini ishlab chiqish...56
2.4.1. Nom tanlash (Brand-name).. 56
2.4.2. Kolleksiya reklama loyihasini ishlab chiqish. 57

3. Ekologik qism.. 59
Xulosa.. 62
Adabiyotlar ro'yxati.. 63
Ilova.. 65

Kirish

Bugun mamlakatimiz to‘qimachilik va tikuvchilik-trikotaj sanoati korxonalarining katta qismini 270 korxona va tashkilotni o‘zida birlashtirgan “O‘zbekengilsanoat” davlat aksiyadorlik kompaniyasi korxonalari tashkil etadi. Ular orasida O‘zbekistonda xorijiy kapitalni himoya qilish bo‘yicha yaratilgan me’yoriy-huquqiy baza, pirovardida samarali hamkorlik uchun asos bo‘lib xizmat qilayotgan imtiyoz hamda preferensiyalar tizimi tufayli tashkil qilingan qo‘shma korxonalarham ko‘p.[1]

Biz mamlakatimizni isloh etish va yangilash borasidagi ishlarimizni davom ettirish va yanada chuqurlashtirish, iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, xalqimizning hayot darajasi va sifatini izchil yuksaltirib borish bo‘yicha 2015-yilda va undan keyingi yillarda o‘z oldimizga yuksak, ayni vaqtda aniq maqsad va vazifalarni qo‘ymoqdamiz.

Respublikamiz taraqqiyotida hozirgi kunda har qaysi soxa oldida murakkab mislsiz yangi vazifalar qoyilda.

Yengil sanoat soxasida o`zgarishlar korxonalarni qayta qurish va yangi uskunalar bilan taminlash ishlab chiqarishning zamonaviy uskunalari bilan taminlash bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. Barchamiz yaxshi anglab olishimiz zarurki, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilmasdan turib, tashqi bozorlarga chiqish va mahsulotlarimizni sotish borasidagi eksport dasturini amalga oshirish, valyuta daromadlari tushumini ta’minlash, yuqori texnologiyalarga asoslangan yangi ishlab chiqarishni va ish o‘rinlarini tashkil etish, pirovard natijada o‘z oldimizga qo‘ygan yuksak maqsadlarimizga erishish haqida so‘z yuritish mumkin emas. Ma’lumki, O‘zbekiston jahon bozorida xomashyo resurslarining, masalan, paxta va boshqa turdagi xomashyolarning narxi keskin tushib ketgan holatlarni ko‘p marotaba boshidan kechirgan. Shu bilan birga, to‘qimachilik va yengil sanoatning boshqa tarmoqlarida ana shu paxta xomashyosini yanada chuqur qayta ishlashni ta’minlash, bo‘yalgan ip-kalava, trikotaj polotnosi va matolar kabi tayyor mahsulotlarni xorijiy mamlakatlarga eksport qilish, keyinchalik, zamonaviy texnologiya va dizaynni faol o‘zlashtirish

asosida, tayyor to‘qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishda ulkan samaraga erisha olamiz. [2]

Mustaqillik davrida ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayotimizda jiddiy o`zgarishlar ro`y berdi. Hozir xam bu jarayon davom etmoqda.Bunda tabiyki yengil sanoat va moda industriyasi dizaynerlarning faoliyati ham mustasno emas. Bugungi kun o`zbek dizaynerlarining faoliyati jiddiy sifat o`zgarishlarini boshdan kechirmoqda. Yuqori sifat va mukammal dizan asosida yaratish bugungi kunning dolzarb masalaladidan biridir. Kiyim yaratishda turli yoshdagi turli xarakterdagi insonlarning didiga moslab maxsulot dizaynini ishlab chiqish xar -bir dizaynerdan katta mahorat va sabr toqatni talab etadi.Ayniqsa o`smir yoshlarning xarakteri, talab va extiyojlari xilma-xil va o`zgachadir.O`smir yoshlarning qanday kiyinish masalasi ilgarigi zamonda xam , xozirgi kunda xam turli baxslarga sabab bo`lmoqda. Xalqimizning ,,Kiyimga qarab kutib olinadi, odobiga qarab kuzatiladi`` degan ajoyib maqoli bejiz aytilmagan. Shundan kelib chiqib qaraydigan bo`lsak kiyim insonlarning odobi, yurish turishi, saviyasini, madaniy darajasini namoyon etadi.Insonning shaxsi va kiyinishi o`zaro uyg`unlikni kasb etishi kerak.Tog`ri o`smir yoshdagi o`gil-qizlar yaxshi kiyinishni istaydi, zamonaviy va chiroyli kiyinishni xoxlashadi. Lekin bu kiyinish xar qancha chiroyli bo`lmasin milliy mentalitetimizdan uzoqlashmagan xolda, uning talablarini buzmagan xolda bo`lishi kerak. Shuningdek kiyimlar iqlimga tabiiy geografik sharoitga mavsumga mos xolda insonlarni quyosh nurilaridan va sovuq xavodan xamda yomg`irdan ximoya qilishga mo`ljallangan bolishi kerak.

Dolzarbligi.Yuqorida aytib o`tilganlardan kelib chiqib, yani ham milliy mentalitetimiz me`yorlarini buzmagan holda ham o`smirlarning xilma –xil va o`ziga xos, betakror talab va ehtiyojlarini inobatga olgan holda ushbu bitiruv malakaviy ishida transformatsiya usulida liboslar to`plami yaratildi. Ushbu bitiruv malakaviy ishida bir turdagi, bir xil o`lchamdagi liboslarning shaklini o`zgartirish orqali ham kastyum , ham nimcha , ham plash va shunga o`xshash o`zgarishlar yani kiyimlarning yoqali yoki yoqasiz ko`rinishlarga kelishi, bir turdagi

plashning kastyum va yubka ko`rinishiga kelishi bitiruv malakaviy ishining dolzarbligini belgilaydi.

Bitiruv malakaviy ishning maqsad va vazifalari:

O`smir yoshdagi qizlar plashlarini transformatsiya usulida ikki xil rangdagi loklangan charm matolari asosida ustki kiyimlar yaratish bitiruv malakaviy ishining maqsadi hisoblanadi. Ushbu maqsadni amalga oshirish uchun quidagi vazifalar bajarildi.

Kolleksiya konsepsiyasini ishlab chiqish;

Transformatsiya usulida o`smirlar kiyimi uchun istiqbol moda yo'nalishini tahlil etish;

Marketing tadqiqotlarini olib borish;

Berilgan kiyim assortimenti bo’yicha liboslar to’plamiga qo'yiladigan talablar ishlab chiqish:

Ijodiy manbani tanlash va asoslash;

Kolleksiyani kompozition yechimini va koloristik qatorini ishlab chiqish;

Kolleksiyani loyihalash usulini tanlash

1. Loyiha oldi qismi

1.1.Kolleksiya konseptsiyasini ishlab chiqish

Kostyum dizaynida mavjud konsepsiyalar, odatda, o'z davr dizayning asosiy muammolarini oqimidadir va turmush tarzini o'zgarish umumiy rag`batlari bilan bog`lanishidadir. Ammo, bu umumiy rag`batlar dizaynda xar hil mualliflar konsepsiyalarida o'zlashtiriladi, ya'ni dizaynerlar buyumning funksiyasiga o'zgacha qarashadi, garderobni ta'minlash turli konsepsiyalarini tarafdorlari bo'ladi, xar hil shakllantirish usullarni qo'llashadi, turli turmush tarzda yashayotgan insonlarga o'z kiyimini taklif etishadi.Bundan tashqari, kiyim dizaynini o'ziga hosligi shundaki, konsepsiya matnda emas, balki vizual shaklda o'z ifodasini bayon etadi.Modani mavsumiy o'zgarish ritm an'anasi kiyim dizaynida ijodiy konsepsiyasini asosiy o'zlashtirish shakli - modellar namoyishdir.

Xar bir kolleksiya yaratilishidan oldin turli fikrlar tug`iladi. Fikirlar yig`lib malum bir g`oyani tashki qiladi.Konsepsiyani asosini tayanch nuqtasida g`oya turadi.Ushbu bitiruv malakaviy ishini asosiy g`oyasini yani konsepsiyasini transfarmasiya tashkil qiladi.

Transformatsiya - bu buyum shakli va xajmini xar hil usulda biriktirish, joyini o'zgartirish, ayrim detallarni almashtirish xisobiga o'zgartirish. Boshqacha aytganda, buyum loyixasiga qandaydir qo'zg`aluvchanlikni asos qilinadi, chunki iste'molchining xamkorligi nazarda tutiladi.

Ushbu konseptsiya kolleksiya loyihalash jarayoninig asosiy qismidir . Transformasiya usulidan foydalanib loyihalanayotgan har bir model o`ziga xosligi shakli va bajaradigan funksiyasining o`zgarishini ko`rishimiz mumkin. Transformasiya usuli ustki kiyimlarda turli shakl o`zgarishlarini 1-2 rasmlarda ko`rishimiz mumkin.Ushbu rasmlarda mo`lniya tasmasi va tugmalar orqali kiyimda shakl o`garishlarini bajariladi.

1-rasm

2-rasm

1.2. O`smir yoshdagi qizlar ustki kiyimlari to`plami bo`yicha modani istiqbol yo`nalishi

Milan, Nyu-York, London va Parijda bo'lib o'tgan moda haftaligi, kelasi mavsumda nimalar, qanday uslub va qanday kostyumlar modaga kirishi haqida tushuncha berdi desak ham bo'ladi.

O`smirlar modasi xam kattalarnikidan qolishmaydi. Shu sababli ham jaxonning mashhur dizaynerlari, turli uslub va ranglar uyg'unlashuvini sinab ko'rishni taklif qolishmoqda kattalarnikiga xos jiddiylik, oddiylik yaqqol ko'zga tashlanadi. Keling yaxshisi shu xususida batafsil to'xtalib o'tamiz.2015-2016 yilgi mavsumda ikki qarama qarshi holatdagi tendensiyalar va ranglar uyg'unligini ko'rishimiz mumkin. Bir tomondan bolalar libosida qora, oq, kulrang ranglar ustunlik qilib oldi. Bu esa bolalarning yorqin ranglarga burkangan moda olamida butunlay yangi burilish yasadi.Buni esa 3-5 suratlarda ko`rish mumkin.

3-rasm.4-rasm.

5-rasm

O`smir yoslar kiyimlarida birmuncha nomutanosiblikni  ko`rishimiz mumkin, xar-bir kiyimda bir necha uslubning uyg`unlashuvi ranglar esa bazida juda bo`g`iq bazan esan bir –biriga nomutanosib yorqin ranglardan iborat kiyimlarni ko`rishimiz mumkin. Quida keltirilgan 6-7 rasmlar esa bunga yaqqol misol bo`ladi.

6-rasm

7-rasm.

1.2.1.O`smir qizlar plashi bo`yicha istiqbolli moda yo`nalishi tavsifi

Marketing tadqiqot va bozorni o'rganishdan asosiy maqsad iste`molchilarni didi va talabini qanday uslubdagi mahsulotlar ko'proq yoqishi va haridorligi o'rganib, tahlil qilishdan iborat.

Xalqni iste`mol mollari bilan taminlashda tikuvchilik sanoati yangi sanoat tarmoqlari ichida eng yetakchi o'rinda turadi.

O'zbekiston xalqini yuqori sifatli, turli asortimentdagi kiyimlar bilan ta'minlash uchun buyurtmalar modaga mos va yuksak didli kiyimlarga buyurtma qabul qilib tikadigan korxonalar mavjud.

8-rasm

Mahsulot sifatini idora qilish unga ta'sir etuvchi omillarni tinimsiz nazorat qilib mahsulotni loyihalash, ishlab chiqarish va iste`mol jarayonida yetarlicha sifat darajasini taminlab turish.

Eksportga tayyorlanayotgan mahsulotlarni raqobatbardoshligiga va patent jihatidan tozaligi muhim axamiyat kasb etadi. Kiyim sifatiga oid ijtimoiy

ko’rsatkichlardan o’lcham 12 abo’ylar asortimentidan xaqiqiy extiyojlar xajiga muvofiqligi muhim hisoblanadi.

9-rasm

Hozirgi kunda bizning bozorlarimizda bolalar va o`smirla kiyimlariga talab yanada kuchaymoqda, shu sababli yurtimizda osmirlar va bolalar kiyimlari ishlab chiqarishga talab yanada ortmoqda va bozorlarimizda shu turdagi kiyimlar soni yanada ortib bormoqda. Bozorlardagi  kiyimlarning ko`p qismi yuqori sifatli matodan va so`nggi modadagi kiyimlarni tashkil qiladi 8-9rasmlar bunga misol bo`ladi.

1.3.O`smir yoshdagi qizlar ustki kiyimlari to`plami bo`yicha buyumlarni o`xshash modellarni taxlil etish

Ushbu mavsumda bir necha taniqli dizaynerlar bor e`tiborlarini laklangan sun`iy charm matolariga qaratmoqda. Bu matolardan bahor-kuz mavsumiga ustki liboslar to`plamini yaratishmoqda10-12 rasmlar. Agarda, berilgan assortiment bo'yicha o'xshash modellarni ko'rib chiqib tahlil qiladigan bo'lsak, bularga ko'plab misollar keltirishimiz mumkin. Moda namoyishlarining 2015 yil bahor-kuz mavsumi uchun podyumga chiqqan ko`p kolleksiyalarda buni yaqqol ko`rish mumkin.

10-rasm.

11-rasm.

12-rasm.

Hozirgi kunda modada ko`plab o`zgarishlar, noananaviy usullardan foydalanishlarni ko`rishimiz mumkin. Bunday usullardan biri Traformatsiya usulidir. Ushbu usuldan foydalangan holda bir nechta mashxur dizaynerlar o`z kolleksiyalarini taqdim etishdi. 13-rasm Dizayner Huseyn Chalayan

13-rasm.

Transformasiya usulida yaratigan kiyimlar malum funksiyani bajarishi masalan ustki kiyim kurtkalarning 14-rasm turli shakldagi sumkalarga 15-17 rasmlar aylanishini ko`rishimiz mumkin.

14-rasm.15-rasm.

16-rasm

17-rasm

1.4.O`smir yoshdagi qizlar ustki kiyimlari to`plami uchun buyumga qo`yiladigan talablar

Estetik ko'rsatkichlar-kiyimni shaxsiy iste'mol predmeti sifatida baholashda o'ziga xos ahamiyatga ega. Estetik xususiyatga ega bo'lmagan kiyim foydasiz buyumga aylanadi, chunki u o'z maqsadli funksiyasini — insonning estetik talabini qondiradigan o'ziga xos xususiyatni bajara olmaydi.

Estetik ehtiyoj, go'zallik qonunlariga ko'ra, insonning go'zallikkava ijodga bo'lgan talablarini bildiradi. Kiyim muayyan davrga xosyetakchi badiiy tarzlarga mos loyihalanadi.

Estetik ko'rsatkichlar sinfi uch guruhga bo'Iinadi: zamonaviy uslubva modaga mosligi; modelkompozitsiyasining mukammallik darajasi; buyumning xaridorgir ko'rinishi

Arxitektonika shaklning yaxlitligini (ya'ni vazifasi, shakli, qism-larining o'zaro nisbati, buyumning ichki tuzilishini) bildiradi.

Kiyim nafosatining ifodalanish darajasi barcha konstruktiv elementlarning nafisligini aniqlaydi. Shakl tektonikasi buyum shakli, konstruksiyasi, materiallar xususiyatlarining o'zaro bog'lanishi va uyg'unlashuvidir.

Kiyimning estetik ko'rinishi barcha konstruktiv elementlarning (detallar simmetrik joylanishi, biriktiruvchi va bezatuvchi choklarning ravonligi, astarning sifati va buyumning rangiga mosligi va h.k) o'ziga xos yechimi, ifodaliligi, buyumning xaridorgir ko'rinishini ta'minlaydigan elementlari majmuiga (firma savdo belgisi, yorliq, upakovkaga) bog'liq. Ta'kidlanganidek, buyumning xaridorgir ko'rinishi to'rtinchi bosqichda tashqi ko'rinish, ichki bezaklarva firma belgilarining ifodaliligi ko'rsatkichlari yordamida baholanadi.

Funksional ko'rsatkichlarkiyimning asosiy vazifasiga, iste'molchining tashqi ko'rinishiga va uning psixologik xususiyatlariga mosligini bildiradi. Buyumning barcha xossalari uning vazifasiga bog'liq holda tanlansa, buyum insonning ehtiyojini qondira oladi. Ayni buyumning vazifasi modelga, uning konstruksiyasiga va materiallariga qo'yiladigan talablarni shakllantira oladi. Odamlarning yoshi, o'lchamlari, to'lalik guruhlari ichida tashqi ko'rinishi

vapsixologik tuzilishida keskin farqlanish mavjudligi bois bir xil vazifali kiyim ham ushbu guruhlarga mansub bo'lgan xususiyatlar hisobga olingan holda loyihalanadi.

Funksional ko'rsatkichlar uchinchi bosqichda ikki guruh ko'rsatkichlari yordamida yoritiladi: buyumning muayyan maqsadga mosligi va iste'molchining razmeri, yoshi va to'lalik guruhi xususiyatlariga mosligi.

Buyumning muayyan maqsadga mosligini to'rtinchi bosqichda quyidagi ko'rsatkichlar aniqlaydi: kiyimning zamonaviy hayot tarziga (ya'ni, zamonaviy transport vositalariga, arxitektura va maishiy sharoitga) moslik darajasi va kiyimning aniq ekspluatatsiya sharoiti hamda odam faoliyatining turiga munosibligi.

Iste'molchining o'lchami, yoshi va to'lalik guruhi xususiyatlariga mosligi to'rtinchi bosqichda quyidagicha bo'linadi: shaxsning tashqi ko'rinishiga mosligi hamda shaxsning yoshi va psixologik xususiyatlariga mosligi.

Ergonomik ko'rsatkichlar buyumning insonga moslashganlik darajasini bildiradi. Ergonomika *(ergon* — mehnat, *nomos* — qonun) insonni muayyan faoliyat sharoitida o'rganadigan hamda inson, buyum va atrofdagi muhitning o'zaro bog'lanish qonuniyatlarini o'rganadigan ilmiy fandir.

Kiyim inson tanasining 80 foizini bekitib, unda psixofiziologik taassurot (kayfiyat, toliqish xususiyati, issiqlik, sovuq, komfort, qulaylik, bosim va h.k.) uyg'otadi.

Kiyim konstruksiyasining sifatini aniqlashda «qulay» va «komfort» degan tushunchalar mosroq tuyuladi. Lekin, inson noqulay kiyimga o'rganib, uni qulay hisoblashi mumkin. Shu bois, inson — kiyim tizimini baholashda aniqroq standart ko'rsatkichlari qo'llaniladi: antropometrik gigiyenik, psixofiziologik. Kiyim loyihalashda antropometrik ko'rsatkichlar muhim ahamiyat kasb etadi. Odamning kiyim bilan kontakti tinch holat (statika)da va harakatda (dinamika)da farqlanadi. Shu bois antropometrik moslik to'rtinchi bosqichda statik moslik va dinamik moslik ko'rsatkichlariga bo'linadi. Statik moslikning antropometrik ko'rsatkichlari 5-darajada quyidagicha baholanishi mumkin: ekspluatatsiya

jarayonida kiyim detallarining materiallarida deformatsiya darajasi;qo'llar ko'tarilgan vaziyatda buyum etagining siljishi.

Gigiyenik sifat ko'rsatkichlari sanitariya va gigiyena me'yorlariga moslikni xarakterlab, kiyim ostida qulay mikroiqlimni ta'minlashi kerak.

Kiyim o'zining asosiy himoyaviy funksiyasini bajarishi uchun muayyan issiqlik qarshiligiga, havo o'tkazuvchanlikka, gigroskopiklikka, paketning muayyan konstruktiv tuzihshiga ega bo'lishi shart.

Gigiyenik moslik ko'rsatkichi kiyim ostidagi havo almashinuvi darajasini bildiradi.Masalan, yuqori haroratli tashqi muhitga mo'ljallangan kiyimning gigiyenik ko'rsatkichlari gazlamaning gigiyenik xususiyatlariga bog'liq. Ushbu ko'rsatkich o'z navbatida kiyim paketining havo o'tkazuvchanligiga, bug' o'tkazuvchanligiga hamda kiyimning ratsional konstruktiv yechimiga bog'liq.

Ayni ratsional konstruktiv yechim yordamida materiallarning o'tka-zuvchanlikka oid nuqsonlarini kompensatsiya qilish mumkin.

Psixofiziologik ko'rsatkichlar guruhi kiyimning odamga xos ruhiy, va fiziologik xususiyatlariga moshgini aniqlaydi.|Bu ko'rsatkichlarga kiyim oson kiyilishi va yechilishi, kiyim ayrim elementlarining qulayligi hamda kiyimning massasi kiradi.

1.5. Ijodiy manbani tanlash va asoslash

Ijodiy jarayon-bu mazmun va shakl birligini qidirishdir. Ayrim hollarda ijodiy vazifa yechilganda, an'anaviy usullarni qo'llanishi qiziqarli yechimni bermaydi.Shuning uchun loyixalash jarayonida dizaynerlarning ijodiy faoliyatini intensivifikasiyalashga yo'naltirish mumkindir.Butun jahon dizaynerlari barcha sohalarida davrga munosib yangi mahsulotlarni yaratish uchun yangi go'yalarni har qadamda qidirshadi.buyumlarni ishlab chiqarish firmalari dizaynerlardan qiziqarli g'oyalani emas, balki ajoyib yangicheksiz, g'oyalani talab qilishadi.Bu esa ijodiy fantaziyani yanada jadallashtirish usullarini izlanishiga sabab bo'ladi.

Dizayner kosyum kolleksiyasini yaratishda avval ijodiy manbaaga asoslanadi. Har bir dizayner,o'z kolleksiyasini yaratishda ijodiy manbaa sifatida har qanday tabiiy hodisalardan tortib, oddiy bir oshxona buyumigacha, tabiiy muhitning turli elementlarigacha foydalanishi mumkin.Aytaylik u dunyoda sodir bo'layotgan voqea, musiqa,rangtasvir,adabiyot, balet, teatr, kino etnik mavzular, muhandislik inshootlari, hattoki mashina detallari ham bo'lishi mumkin. .

18-rasm.19-rasm.

20-rasm.

Oddiy bir amaliy san'at asarlarining bir necha turlarini, (shisha, tosh,yog'och, metall,keramika va b.) tayyorlanishini, musiqa asboblarining turlarini, yer fakturasidan tortib yomgir shamolgacha ijodiiy manba sifatida foydalanishi ham mumkin ekan

Ushbu bitiruv malaka ishida ijodiy manba sifatida kristall tog` jinsi tanlandi. Kristall tanlanishidan asosiy maqsad uning serjilo va bir-birini takrorlamas o`ziga xos shaklidir ushbu shakllarni 18-19 rasmlarda ko`rish mumkin. Kristal- tog` billuri hisoblanadi, asosan tog` yon bag`rlarida uchraydi, uning o`ziga xususiyatlari rangining betakrorligidir 20-va 21rasmlar bunga yaqqol misoldir, va uning yana bir ajoyib xususiyati  vaqt o`tgan sayin o`z shaklining o`zgarib borishidir.

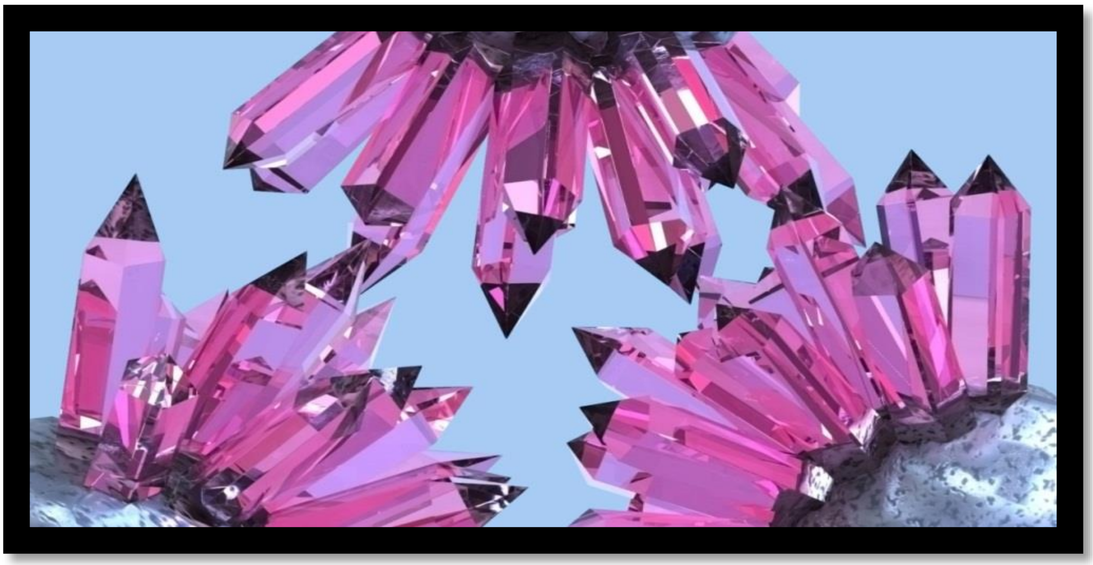

21-rasm

2.Loyiha qismi

2.1 Eskiz loyihalash

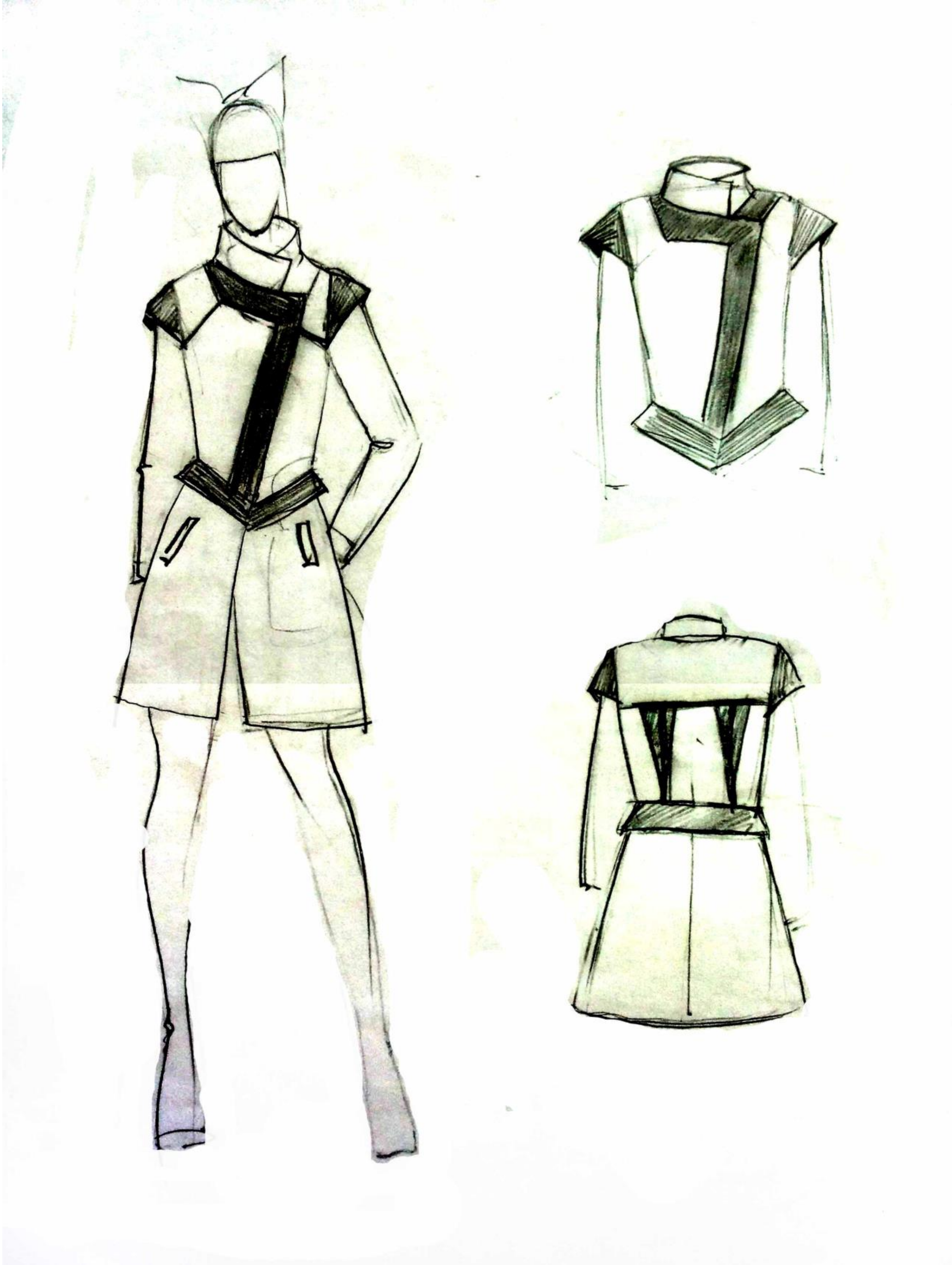

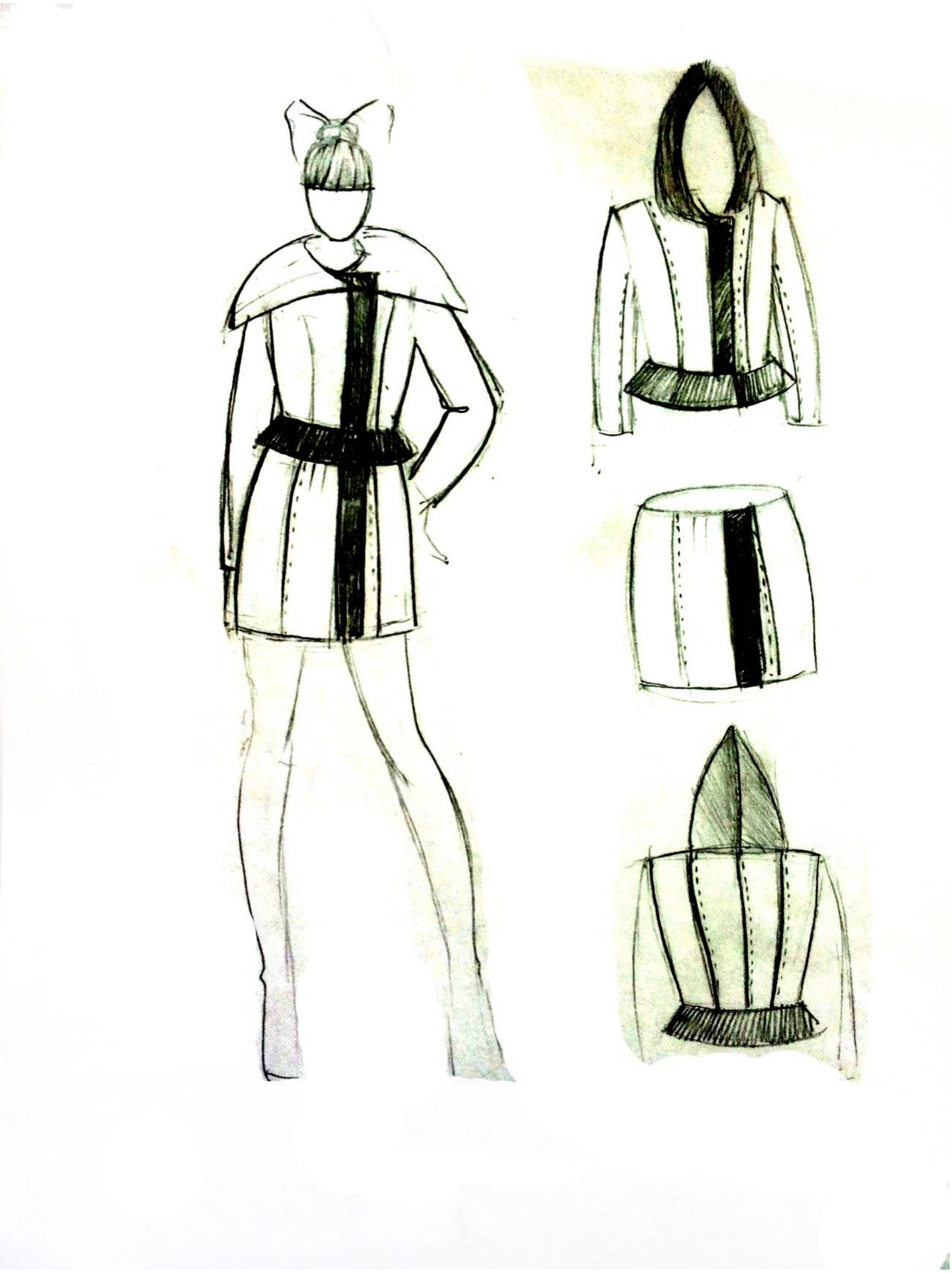

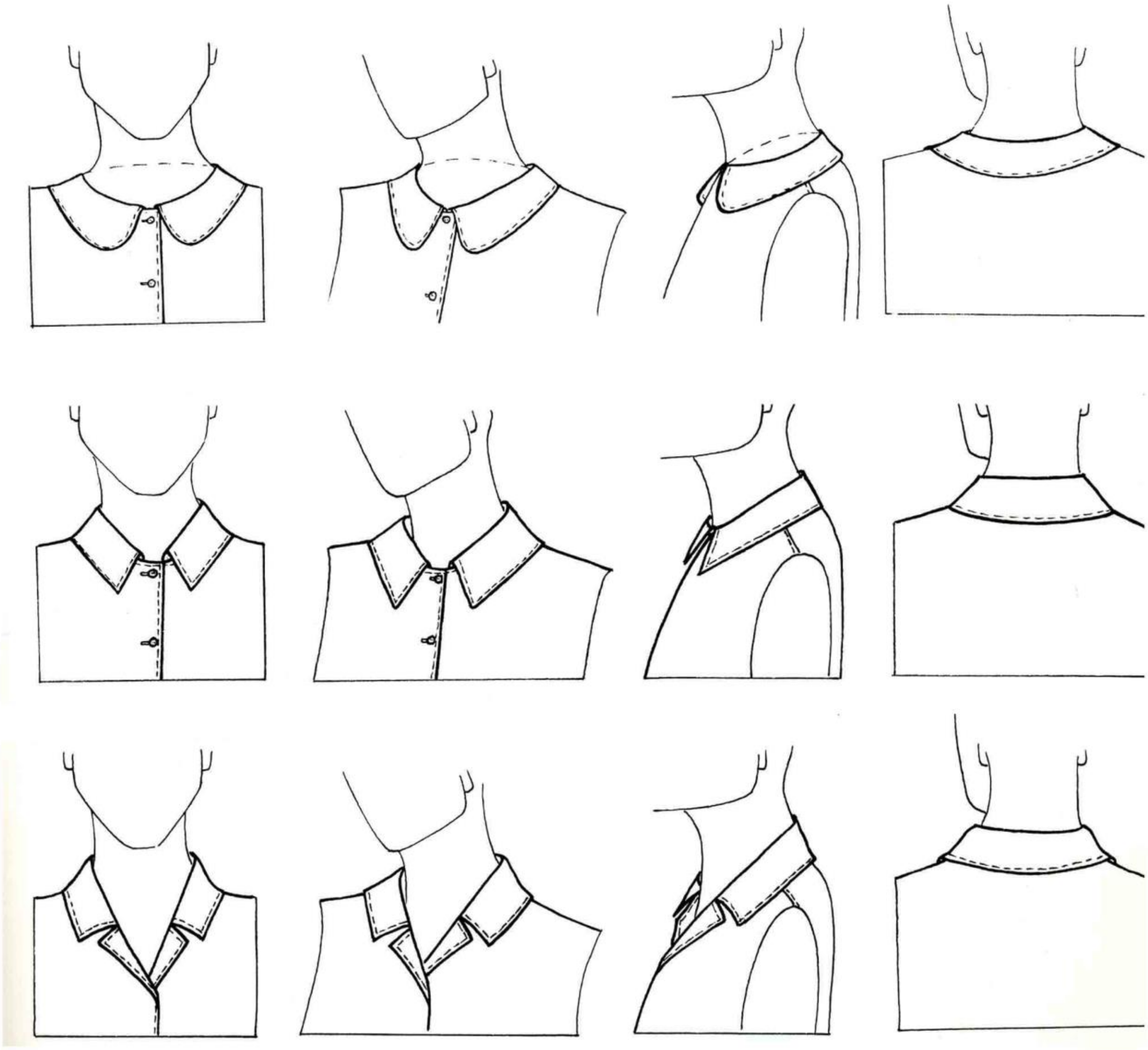

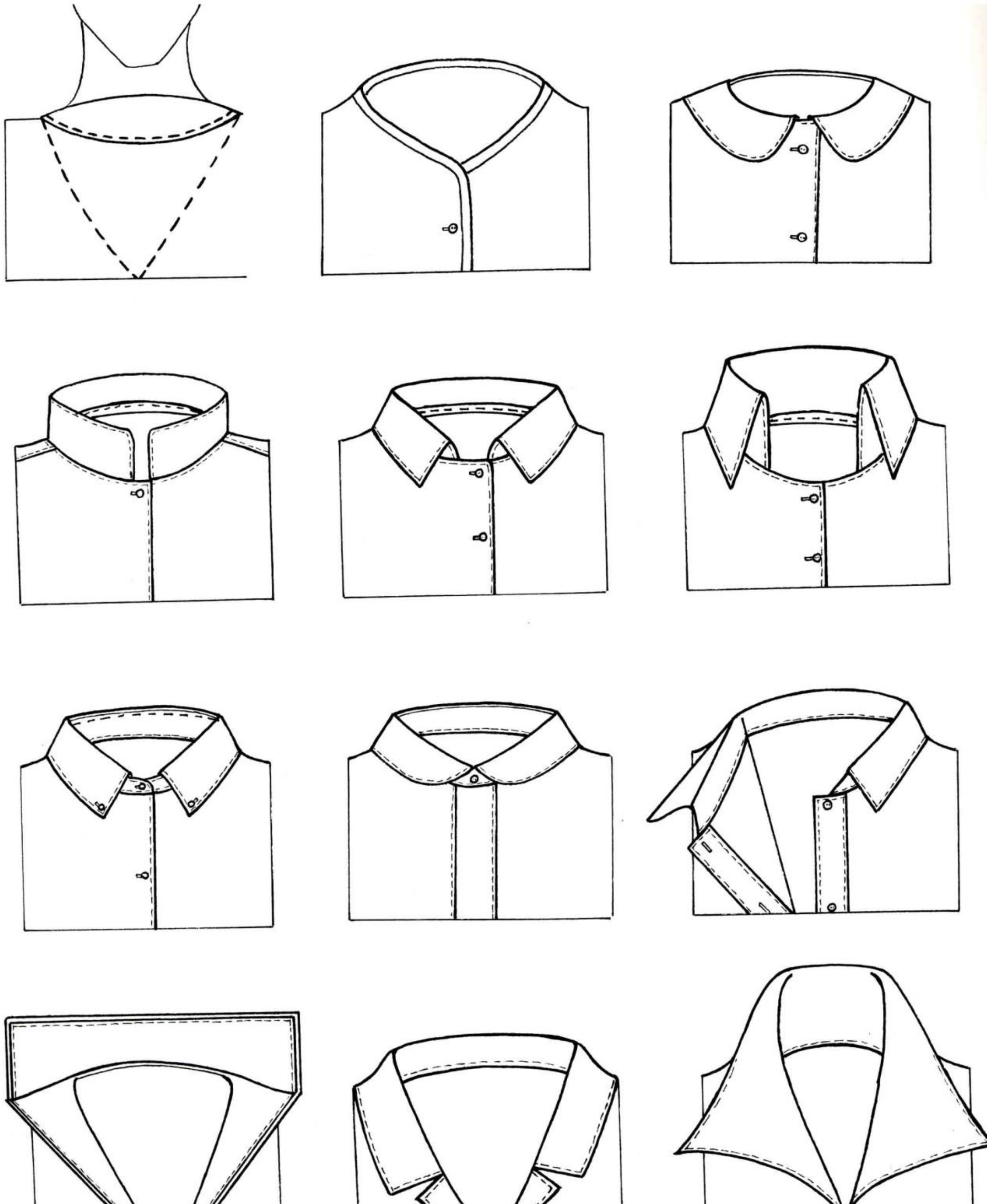

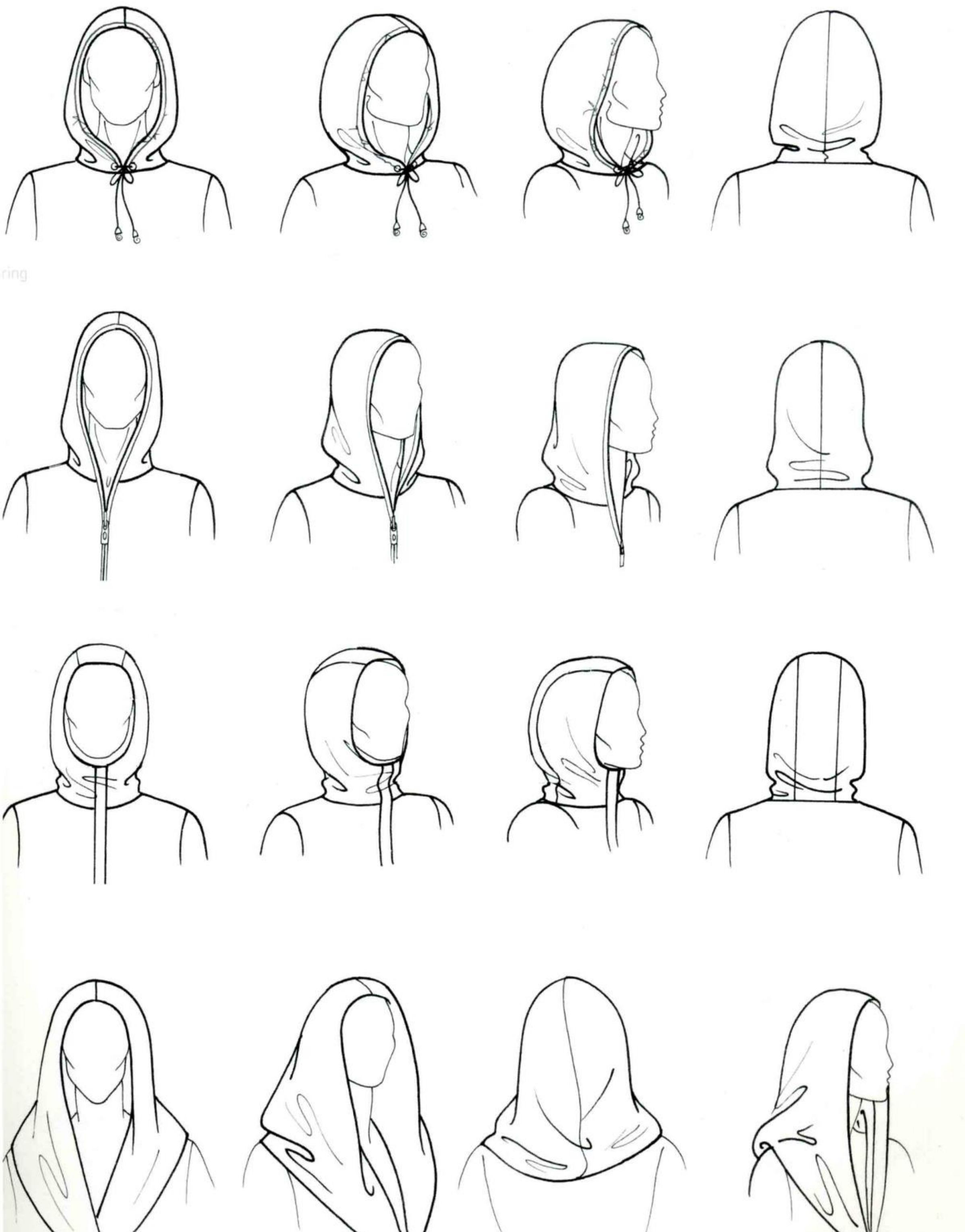

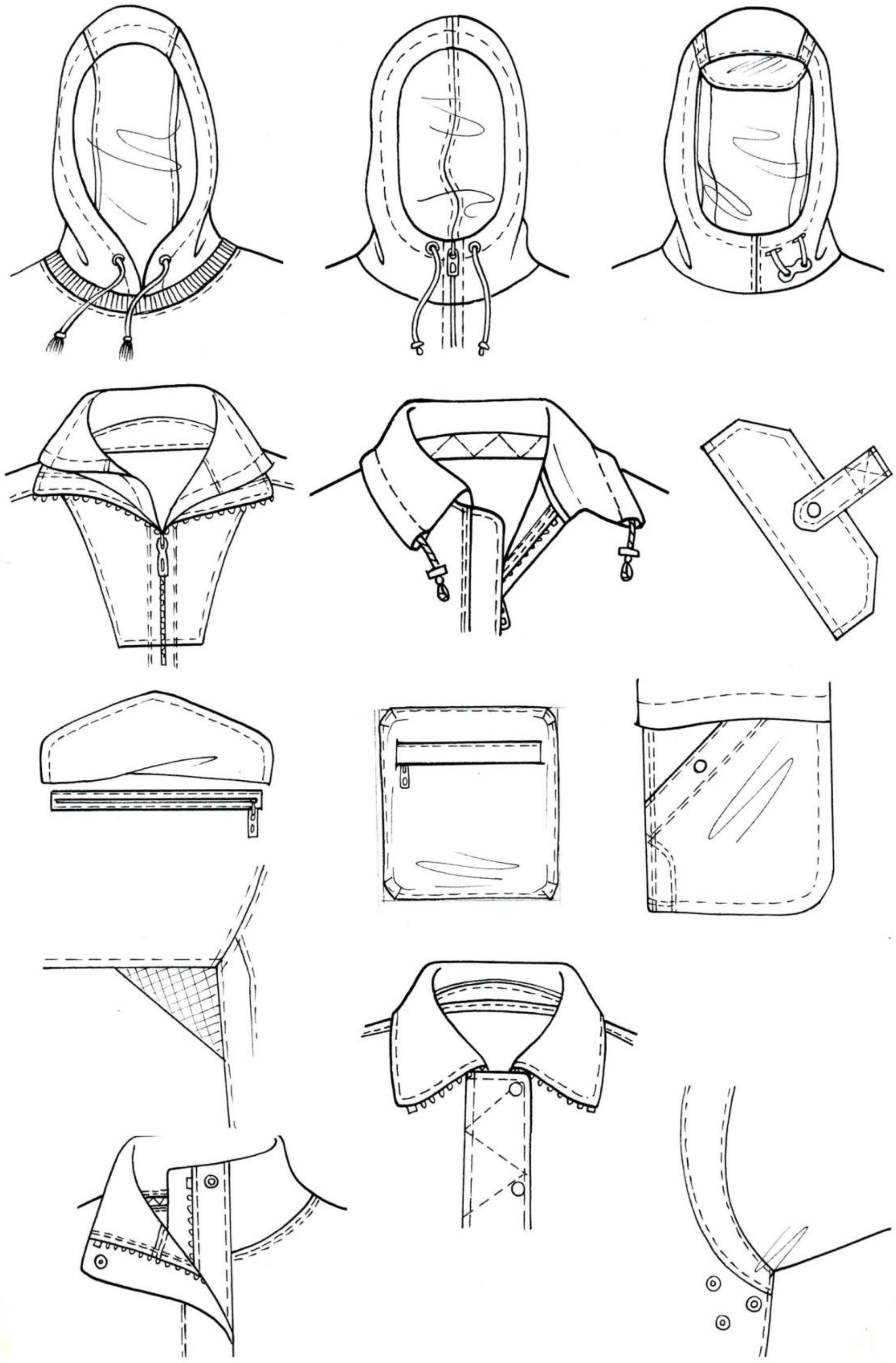

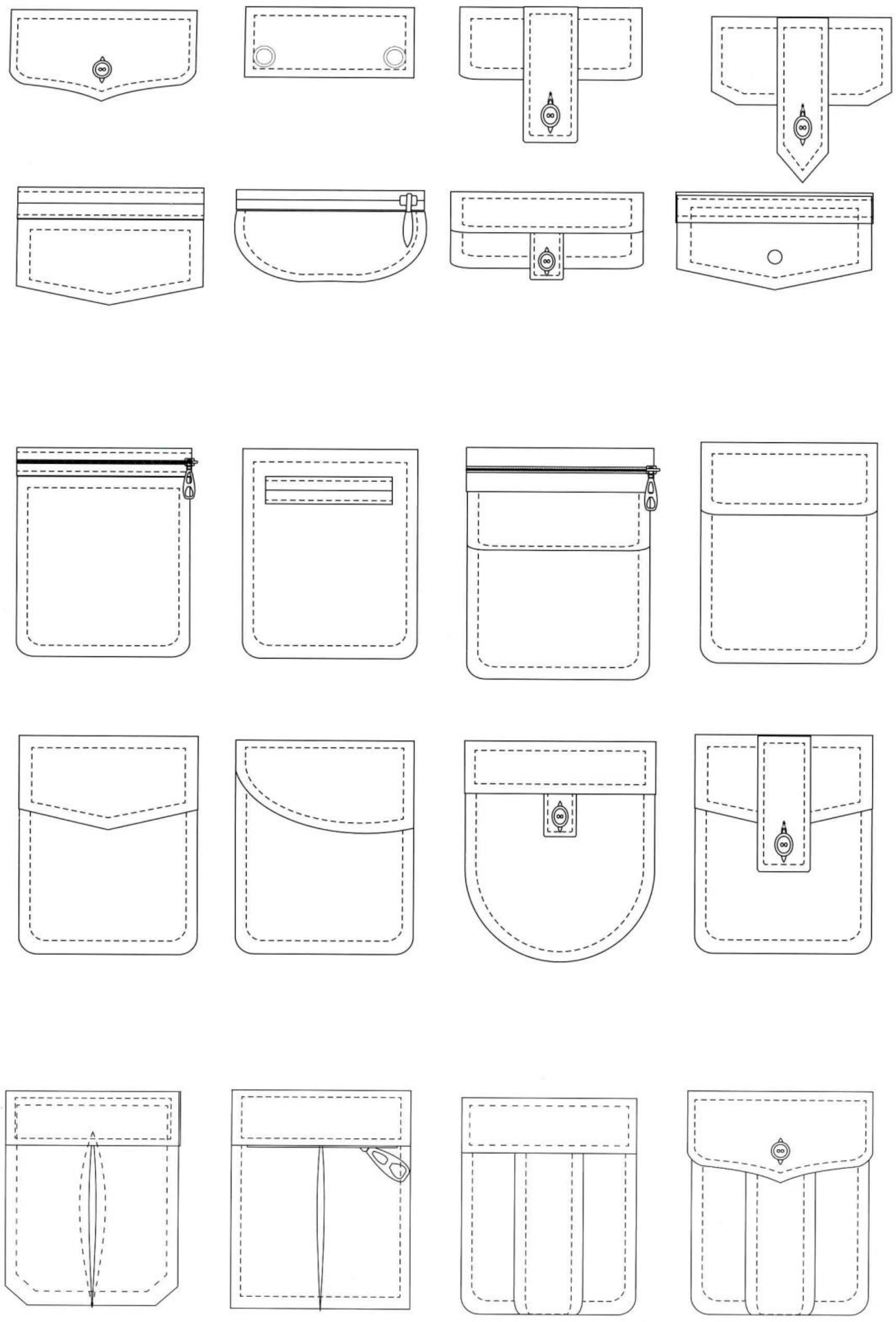

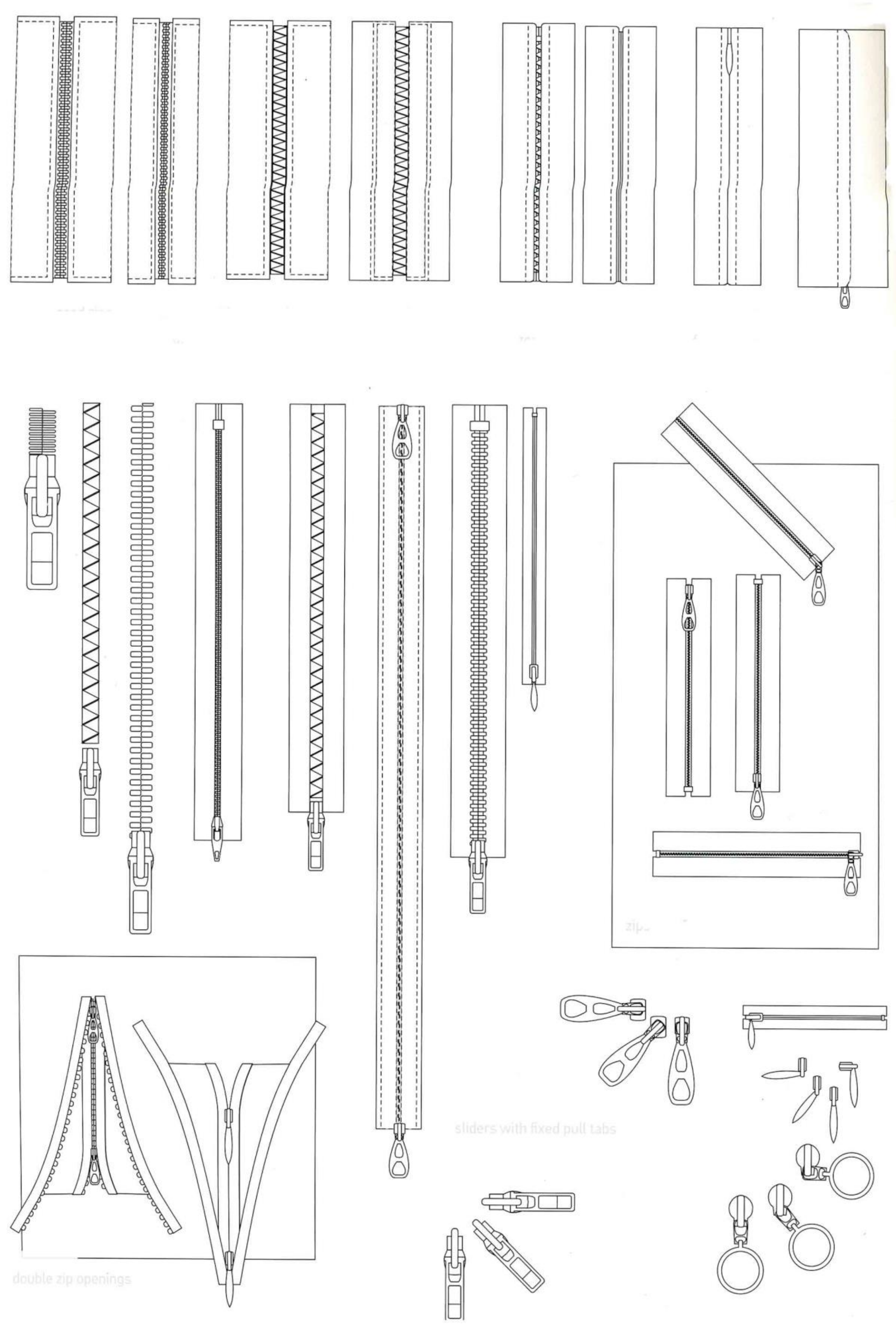
sliders with fixed pull tabs
double zip openings

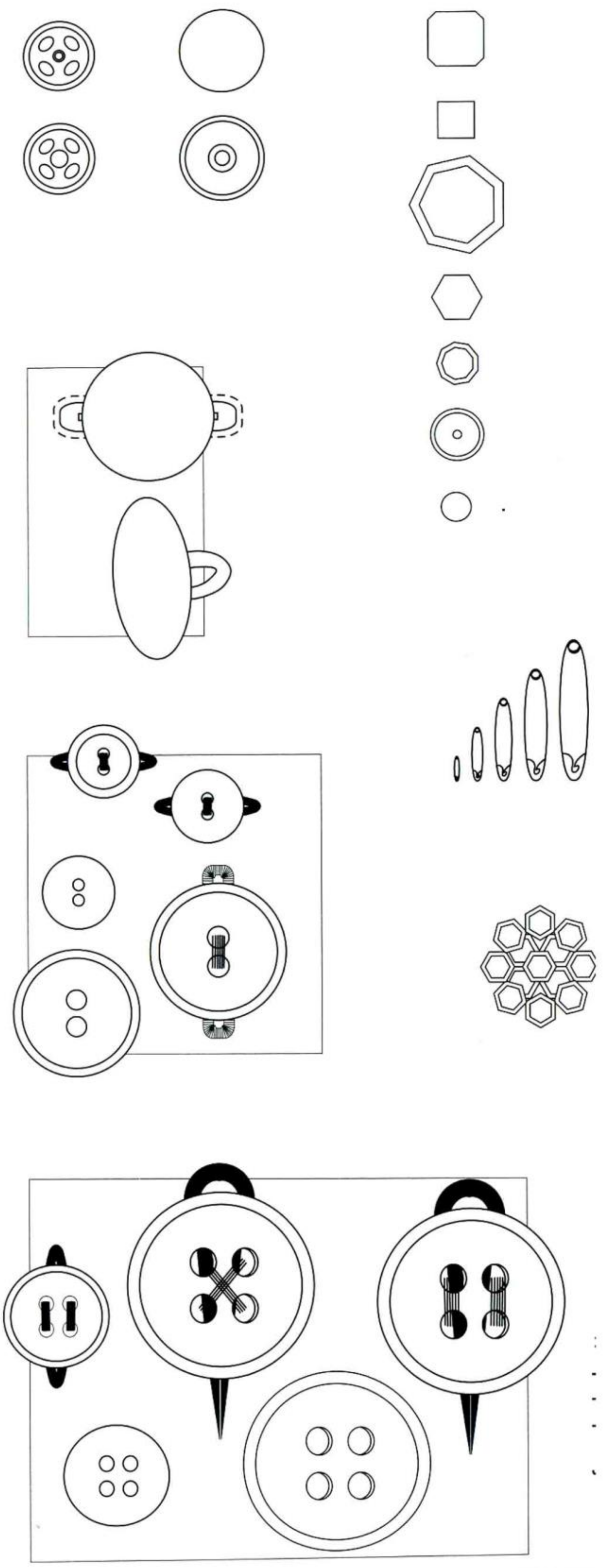

2.1.1 O`smir qizlar plashida kompozitsion yechim va ranglar uyg`unligi

Ranglarni odam psixologiyasiga ta'siri. Ranglar oʻzini tutishiga juda katta ta'sir etadi.Ranglar bizning kayfiyatimizni koʻtarishi yoki uning aksi tushirishi ham mumkin. Rangning bunday xususiyatlaridan foydalanib biz xar hil hayotiy hodisalarni oʻzimizning foydamizga oʻzgartirishimiz mumkin. 1750yilda 1200rang birikmalari mavjud boʻlgan hozirgi vaqtga kelib ular soni 10mln. yetdi.

Psixologiyada ham ranglarga alohida e'tibor qaratiladi.
Psixologiyada ranglar 2hil guruhga boʻlinadi: birinchisi iliq ranglar (qizil, sariq, olov rang va oq rang); ikkinchi guruhga sovuq ranglar kiradi(koʻk, qora va binafsharang) yashil rang ikkala guruhga ham kirishi mumkin.Har bir rangning alohida ramziy ma'nosi bor.

Oq rang - toza rang, tozalikni belgisi, oq bulutlar, osmondagi eruğlik va ruhan poklik rangi.Tarixni qaraydigan boʻlsak oq rang qadimdan ilohiy rang boʻlib xudoning rangi deb atalgan.
Sariq rang-ranglar orasida inson koʻziga birinchi boʻlib tashlanadi va seziladi.U insonga yaxshi ta'sir etib, boshqa ranglarga nisbatan koʻproq e'tiborni tortadi.

Olov rang- (oranj) qizil rangga oʻxshab quvvatni koʻpaytiradi va ishtahani oshiradi. Lekin magazin intererida uni asosiy rang sifatida emas,balki yordamchi qoʻshimcha rang sifatida ishlatish yaxshi samara beradi.

Qizil rang-issiq ranglar gammasida eng kuchli ta'sir kuchiga ega rang hisoblanadi .Bu rang ta'sirida insonning nafas olish tezlashadi, mushaklari tortishadi va yurak urishi tezlashadi

Oq rang - toza rang, tozalikni belgisi, oq bulutlar, osmondagi eruğlik va ruhan poklik rangi.

Tarixni qaraydigan boʻlsak oq rang qadimdan ilohiy rang boʻlib xudoning rangi deb atalgan.

Koʻk rang - doimiylik va xaqiqat rangi,osmon va dengiz rangi.Koʻk rang osmon rangi boʻlgani uchun, bu rangni juda uzoqdagi kosmos bilan boğlaymiz.Bu rang tinchlik va osuddalik ramzi hisoblanadi.8 -10 mln.ranglar ichidan inson koʻzi

kơproq   shil rangni kơrar   kan. shil rang erda birinchilardan   paydo bơlgan.Insonning atrofini ơrab turgan ơsimliklar asosan shil rangda bơlgan

Liboslar to`plami qismlari, silueti, proprtsiyalari, rangi va bezagining o'zaro mosligi va organik bir-biriga bog`liqligi bo'yicha birligini nazarda tutadi. U kiyim, poyabzal, bosh kiyim, soch turmagi, bezaklar, qo'shimchalar va grimdan iborat yahlit butunlik bo'lib, hech qanday o'zgarishlarni ko'zlamaydi. har qanday elementni qo'shish yoki birortasini olib qo'yish uning yahlitligini barbod etadi.

Ushbu liboslar to`plamida tanlangan mato o`ziga xos ranglari bilan o`smir yoshlar etiborini tortadigan yorqin ranglar tanlandi. Kiyimlarda rang tanlashda ranglarning o`zaro mosligiga va kontrastligiga etibor berildi va xar bir kiyimda ikki turdagi ranglardan foydalanildi.

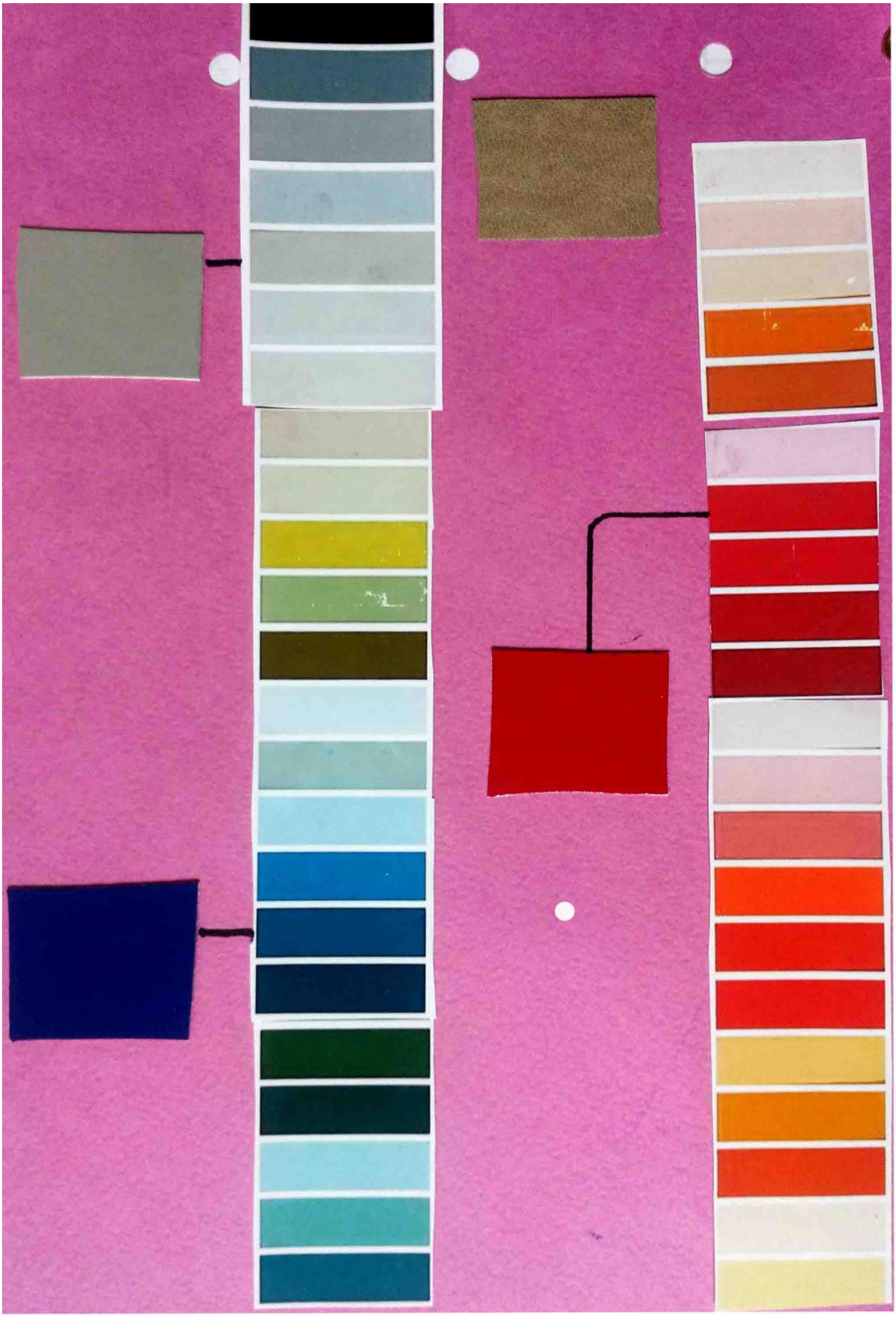

2.1.2 O`smir qizlar liboslar to`plami modellarining eskizlarini toza nusxani rangda ishlab chiqish

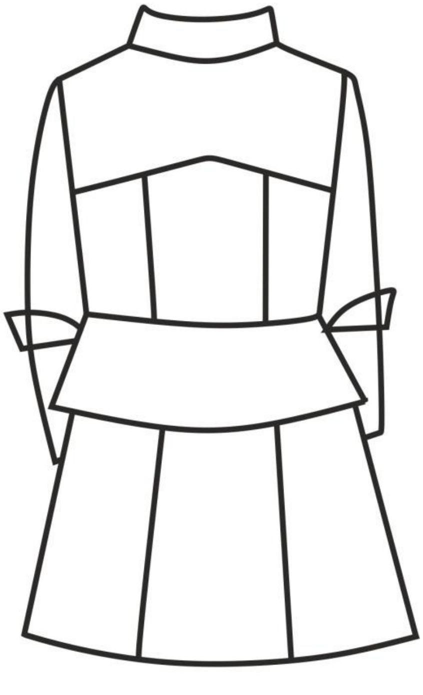

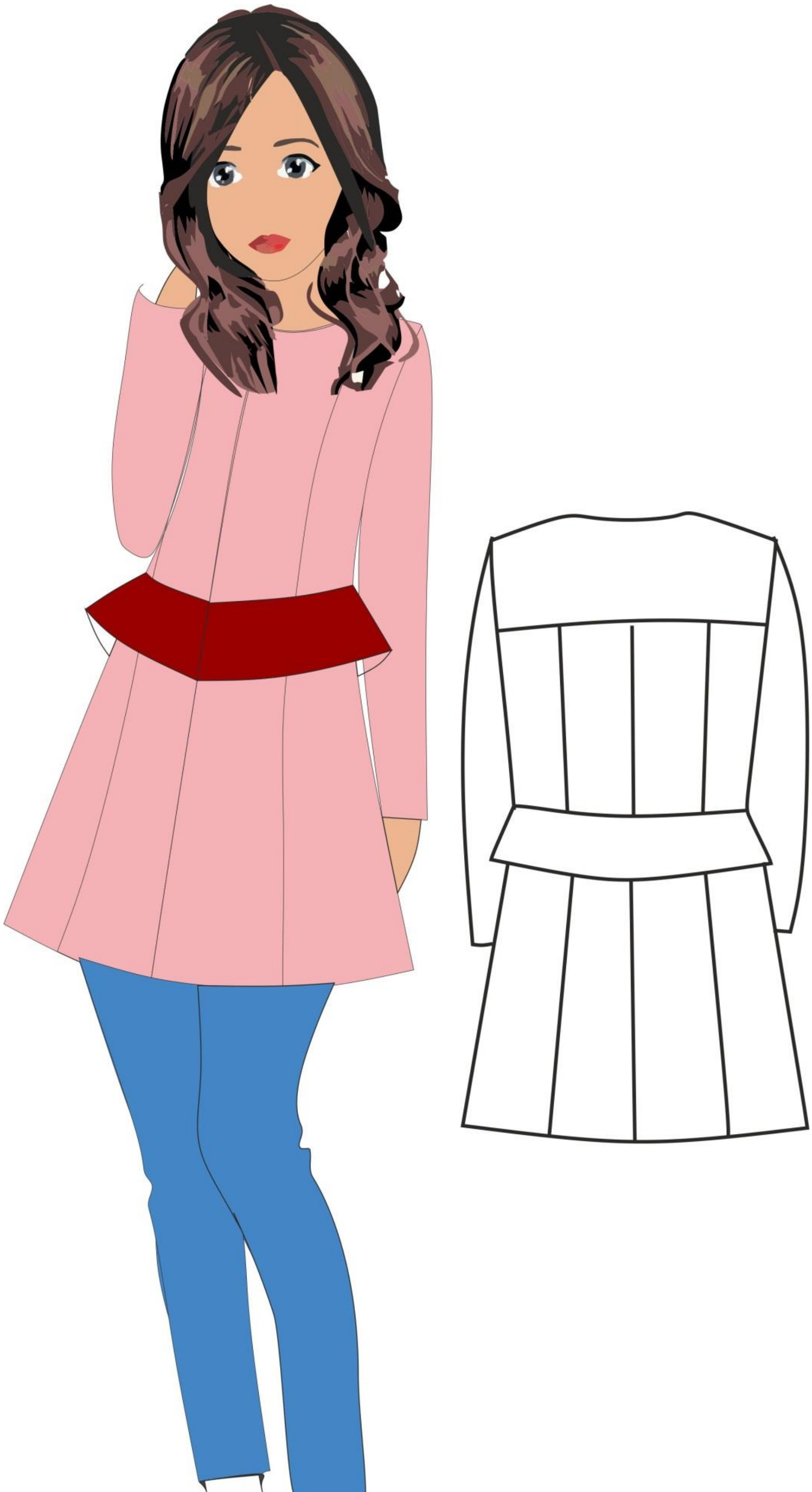

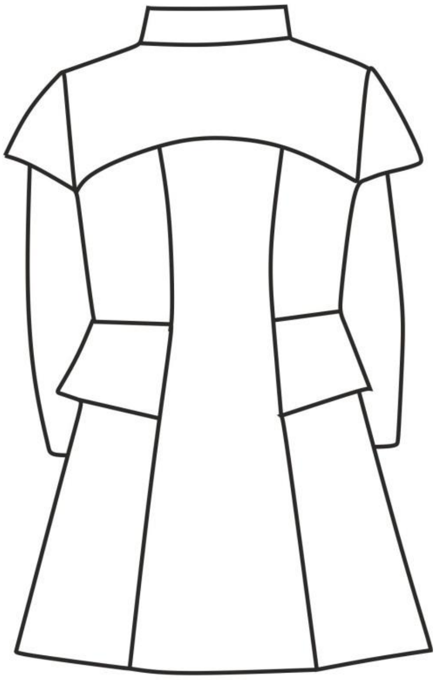

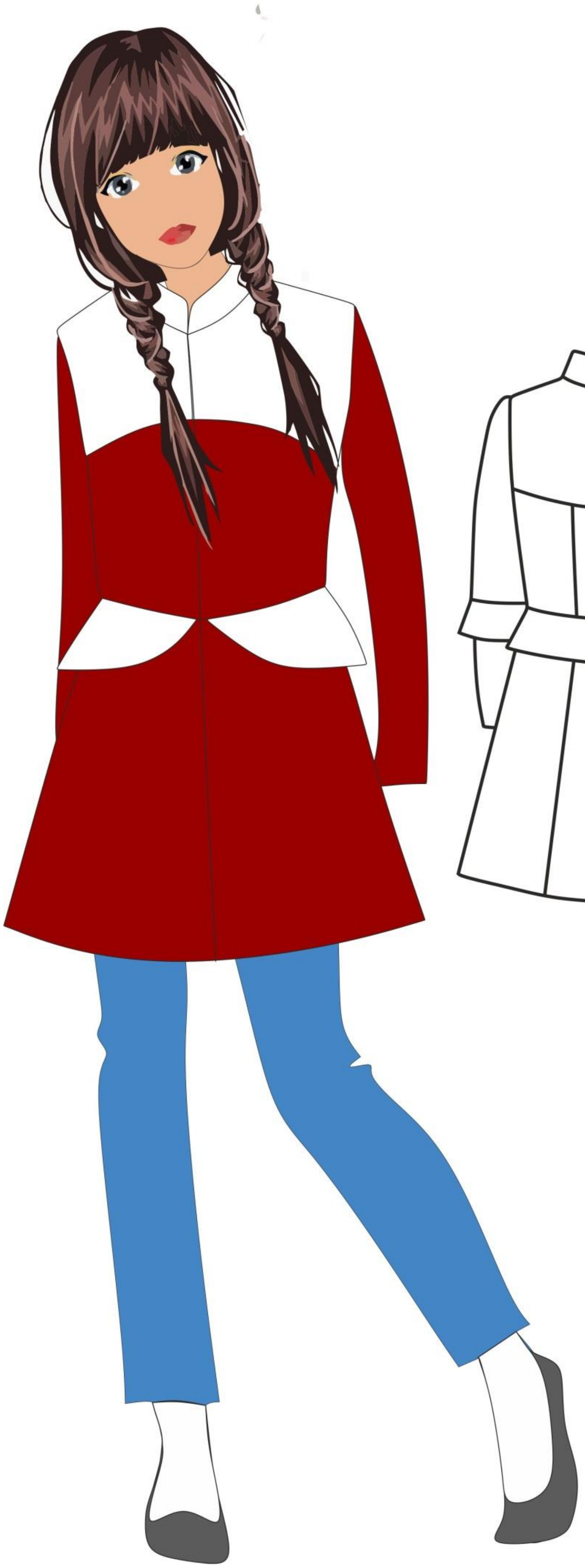

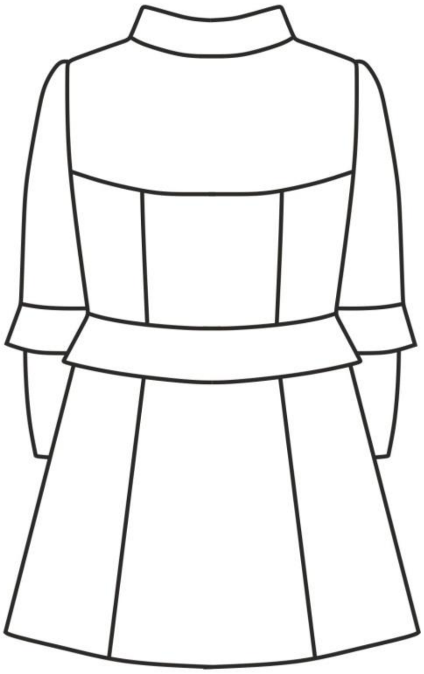

2.1.3 O`smir qizlar  liboslar to`plami modellar tafsifi

Asosiy taklif model-1

Baxor- kuz mavsumiga mo`ljallangan o`smir qizlar plashi.

Silueti yopishgan, shakli X- simon. Matosi loklangan sun`iy charm.

Bir bortli o`tqazma yengli.Ustki kiyim astarli.Buyum uzunligi tizzadan tepada.

Ort bo`lak transformatsiyalanadigan  va 3 qismdan iborat: 1-koketka qismi, 2-ort bo`lak tepa qismi 3-ort bo`lak pastki qismi va bel qismida baskadan iborat.Ort bo`lak tepa va pasti o`rta chok va rel`efga bo`lingan.

Old bo`lak  transformasiyalanadigan  va 3 qismdan iborat. Old bort  ishlovi planka taqilmasi knopka. Old bo`lak tepa pastki qismi rel`ef bilan bog`langan. Uzun yengli ikki chokli yelkada yeng o`mizida bezak qism qanot shaklida ushbu shakl molniya tasmasi orqali yechiladi.

Bel qismida joylashgan baska molniya tasmasi orqali yechib olinadi.

Ushbu kiyim tik yoqali.

Taklif model-2

Baxor- kuz mavsumiga mo`ljallangan o`smir qizlar plashi.

Silueti yopishgan, shakli X- simon.

Matosi loklangan sun`iy charm.

Bichimi bir bortli o`tqazma yengli.Ustki kiyim astarli.Buyum uzunligi tizzadan tepada.

Ort bo`lak transformatsiyalanadigan va 3 qismdan iborat: 1-koketka qismi, 2-ort bo`lak tepa qismi 3-ort bo`lak pastki qismi va bel qismida baskadan iborat.Ort bo`lak tepa va pasti o`rta choksiz va rel`eflarga bo`lingan.

Old bo`lak transformasiyalanadigan va 3 qismdan iborat. Old bort taqilmasi knopka. Old bo`lak tepa pastki qismi rel`ef bilan bog`langan. Old bo`lak bel qismida rel`ef chizig`idan boshlanuvchi baskadan iborat. Ushbu madel bel qismidan molniya tasmasi orqali ikki qismga ajraladi.Uzun yengli ikki chokli yengning to`rtdan uch qismida bezak qism qanot shaklida.

Ushbu kiyim ko`tarma qaytarma yoqali.

Taklif model-3

Baxor- kuz mavsumiga mo`ljallangan o`smir qizlar plashi.

Silueti yopishgan, shakli X- simon. Matosi loklangan sun`iy charm. Bichimi o`tqazma yengli bir bortli.Ustki kiyim astarli.Buyum uzunligi tizzadan tepada.

Ort bo`lak transformatsiyalanadigan va 2 qismdan iborat: 1-koketka qismi 2-ort bo`lak pastki qismi va bel qismida rel`ef chizig`ida baskadan iborat.Ort bo`lak o`rta choksiz va rel`eflarga bo`lingan.

Old bo`lak transformasiyalanadigan va 2 qismdan iborat. Old bort taqilmasi knopka. Old bo`lak rel`ef bilan bog`langan. Old bo`lak bel qismida rel`ef chizig`idan boshlanuvchi baskadan iborat.

Uzun yengli ikki chokli yelkada yeng o`mizida bezak qism qanot shaklida.Ushbu madelda yeng molniya tasmasi orqali yechib olinadi.

Ushbu kiyim kapyushonli, kapyushon molniya tasmasi orqli, yoqa o`mizidan 6 sm tepada yechiladi va buyumda tik yoqa hosil bo`ladi.

Taklif model-4

Baxor- kuz mavsumiga mo`ljallangan o`smir qizlar plashi.

Silueti yopishgan, shakli X- simon. Matosi loklangan sun`iy charm. Bichimi o`tqazma yengli ikki bortli.Ustki kiyim astarli. Buyum uzunligi bo`ksadan 20 sm pastda.

Ort bo`lak transformasiyalanadigan va 3 qismdan iborat: 1-koketka qismi, 2-ort bo`lak tepa qismi 3-ort bo`lak pastki qismi va bel qismida baskadan iborat.Ort bo`lak tepa va pasti o`rta chokli va rel`eflarga bo`lingan.

Old bo`lak transformasiyalanadigan va 3 qismdan iborat. Old bort ishlovi planka taqilmasi knopka. Old bo`lak tepa pastki qismi rel`ef bilan bog`langan. Old bo`lak bel qismida baskadan iborat. Ushbu madel bel qismidan molniya tasmasi orqali ikki qismga ajraladi.

Uzun yengli ikki chokli.Ushbu kiyim kapyushonli, kapyushon knopka yordamida yechib olinadi.

Taklif model-5

Baxor- kuz mavsumiga mo`ljallangan o`smir qizlar plashi.

Silueti yopishgan, shakli X-simon. Matosi loklangan, sun`iy charm.

Bichimi o`tqazma yengli bir bortli.Ustki kiyim astarli.Buyum uzunligi tizzadan tepada.

Ort bo`lak transformasiyalanadigan va 3 qismdan iborat: 1-koketka qismi, 2-ort bo`lak tepa qismi 3-ort bo`lak pastki qismi va bel qismida baskadan iborat.Ort bo`lak tepa va pasti o`rta choksiz va rel`eflarga bo`lingan.

Old bo`lak transformasiyalanadigan va 3 qismdan iborat. Old bort taqilmasi knopka. Old bo`lak tepa pastki qismi rel`ef bilan bog`langan. Old bo`lak bel qismida baskadan iborat. Ushbu madel bel qismidan molniya tasmasi orqali ikki qismga ajraladi.Uzun yengli ikki chokli yengning to`rtdan uch qismida bezak qism qanot shaklida.

Ushbu kiyim tik yoqali.

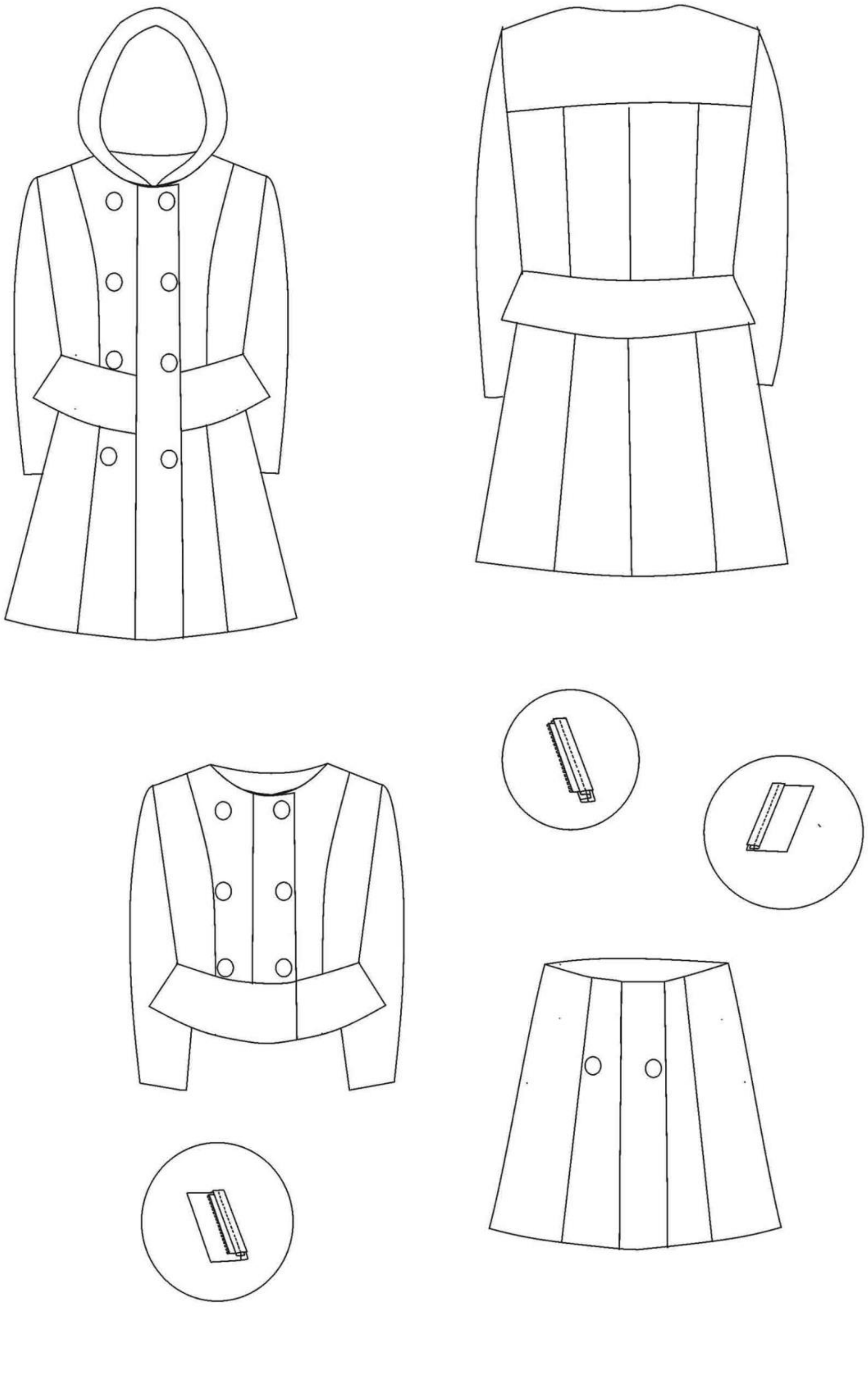

				Texnik rasm	
List	Xujjat №	Imzo	Sana		List

2.2 O`smir qizlar liboslar to`plamini loyihalashtirish usulini tanlash va asoslash

Kostyum loyihalash-bu tadqiqot etib, eskizlar, maketlar va modellarni yaratish, buyumlarni chizmasini va hisobini ishlash, tajriba uchun namunalarni ishlash, tajriba uchun namunalarni ishlash, belgilangan hususiyatlarga ega yangi kiyim namunasini yaratish jarayondir.

Loyiha vazifalarni eng optimal variantini qidirish jarayonida muhandis –hisobchi usuli tanlandi.Muhandis –hisobchi usulida bir qator metodikalar ichidan Ingliz metodikasi tanlandi.Ushbu metodika tanlanganinig sababi shundaki ushbu metodikada o`lcham bo`yicha madellashtirilayotgan kiyim qomat bo`ylab moslashishi juda yaxshi bo`lganidadir.

Unifred Aldrich- moda industriyasida yuqori malakali kadrlarni o`ziga jalb etuvchi ingliz metodikasi hisoblanadi.Liboslarni konstruksiyalash bu- jarayon hisoblanib, uning asosiy obyekti qomat kiyim sistemasidir. Qomat bo`yicha ma`lumotning, o`lcham belgilarining, qomat tuzilishining o`ziga xos xususiyatlarining qanchalik to`liqligiga qarab chizmalarning sifati belgilanadi. Shu sababli ko`gina konstruktiv parametrlar hisoblanmaydi va ayollar tipavoy qomatiga mos tekshirilgan o`xshashliklar orqali amalga oshiriladi.

Konstruktiv nuqtalarning belgilanish sistemasi va noldan boshlab o`sib boruvchi raqamlarning ishlatilishi asosiga binoan andazani qurush sxemasining moxiyati bo`yicha har bir nuqtaning joylashish ketma-ketligini aniqlash mumkin. Konstruktorlik modellashtirishning barcha usullari rasmlarga olingan bo`lib modellarning texnik rasmlari va konstruktorlik o`lchamlar asosida bajarilgan andazalar sxemasi ko`rsatib o`tilgan.

Ingliz metodikasi tipoviy va notipoviy qomatlarga chizmalarni tayyorlash jarayonlarida paydo bo`luvchi qiyinchiliklarni bartaraf qilish bo`yicha tavsiyalardan iborat. Shuningdek, detal chizmalarini balansini va mos kelishini tekshirish bo`yicha noyob metodika bo`lib, ular maket matosidan tayyorlangan birinchi namunaning bichilish o`lchamlarining to`g`riligini tekshirish va qomat ustida tekshirib ko`rish mumkin jarayonlarni amalga oshirish mumkin.

Unifred Aldrich ingliz metodikasi modellashtirishning va konstruktirlashtirishning noyob usullarini yaratishda dizayner g`oyasini rivojlanishiga imkon beradi.

Unifred Aldrich- moda industriyasida yuqori malakali kadrlarni o`ziga jalb etuvchi ingliz metodikasi hisoblanadi.Liboslarni konstruksiyalash bu- jarayon hisoblanib, uning asosiy obyekti qomat kiyim sistemasidir. Qomat bo`yicha ma`lumotning, o`lcham belgilarining, qomat tuzilishining o`ziga xos xususiyatlarining qanchalik to`liqligiga qarab chizmalarning sifati belgilanadi. Shu sababli ko`gina konstruktiv parametrlar hisoblanmaydi va ayollar tipavoy qomatiga mos tekshirilgan o`xshashliklar orqali amalga oshiriladi.

Unifred Aldrich ingliz metodikasi modellashtirishning va konstruktirlashtirishning noyob usullarini yaratishda dizayner g`oyasini rivojlanishiga imkon beradi.

2.3. Konstuktiv -texnalogik qism

2.3.1 O`smir qizlar liboslar to`plamini obyekt paketini konfeksiyalash

Taklif modellarni yaratayotgan vaqtning o'zida dizayner modelyer uni qaysi matodan tikishni ko'z oldiga keltirib tasavvur qilib ko'radi.

Eskiz yaratayotgan paytda avvalam bor unga ketadigan matodan tashqari qanday furnitura mahsulotlari ketishini chamalab ko'rilishi kerak.

O’zbekistonning geografik joylashishi va iqlimi. Yoz kunlari odam organizmiga yuqori harorat ta'sir etadi. Shuni alohida ta'kidlash lozimki, Markaziy Osiyo Respublikalarida ushbu muammo jiddiy ahamiyatga ega. Keng miqyosda o’tkazilgan ilmiy izlanishlar Markaziy Osiyo hududiga taalluqli iqlimiy, gidrologik va ekologik muammolarga bag’ishlangan. Hozirgi vaqtga qadar mazkur territoriyaga oid iqlimiy rayonlashtirishning variantlari ishlangan bioiqlimiy kartalar komplekti tuzilgan, turli iqlimiy va bioiqlimiy ta'riflar, atlas va ma'lumotnomalar mavjud. Regionga hos atmosfera jarayonlarining hususiyatlarini o’rganish maqsadida tadqiqotlar o’tkazilmoqda.

O’zbekistan Respublikasi Evroosiyo kontinentining markaziy qismida shimoliy kenglikning o’ttiz yettinchi – qirq beshinchi, graduslari va sharqiy uzunliklarning ellik oltinchi va etmish uchinchi graduslari orasida joylashgan; uning umumiy maydony 447,4 ming km^2 ga teng.

O’zbekiston Shimolda va G’arbda Qozog’iston bilan, Janubda Turkmaniston va Afg’oniston, Sharkda esa Tojikiston va Qirg’iziston bilan chegaradoshdir.

Respublika tengsiz ikki qismga bo’linadi: 78,8 foizi - tekisliklar, qolgan 21,2 foizi-tog’lar va tog’lararo cho’nqirlar.

Respublika hududi Osiyoning quruq zonasiga kiradi.Uning 70 foizdan ko’prog’i iqlimiy o’zgarishlarga moyil sahro va yarim dashtlardan iborat.

1. SUN'IY CHARM

Sun'iy charm gazlama, noto`qima material, trikotaj ve sun'iy mo`ykaga polimer yoki polimerlar kompozisnyask qoplash bilan olinadi. Sun`iy charm qoplashning uch hil: bevosita, ko`chirma va kalandlash metodlari mavjud.

Bevosnta metol da asosga bevosita dispersiya kn polimer eritmasi qoplanadi. Bu usul eig oddiy bulib, keng qo`llaniladi

Ko`chirma metodda polimer qatlami avaal harakatlanib t uradigan maxsus taglikka qoplanadi, keyin asosga biriktiriladi. Silliq burtma yoki bo`rtma yoki bosma taglikdan foydalanib unga xar hil bo`lgan sun`iy charm olish mumkin.

Kalandlash metod ida polimer asosga maxsus kalandlar yordamida ishqalash yoki dudlash yo`li bilan olinadi.

Suniy charm assorgimenti turli-tuman bo`lib, tobora kenga yib bormoqda.

Hozirgi kunda xam loklangan suniy charm matolari ishlab chiqarish juda rivojlanib bormoqda.

Konfeksion karta

№	Nomlanishi	Namuna
1	Asosiy mato (loklangan charm)	
2	Asosiy mato (loklangan charm)	
3	Astarbop mato	
4	Ip	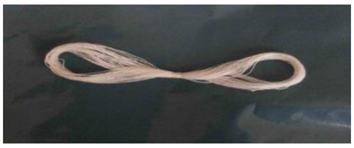
5	Taqilma (knopka)	
6	Taqilma (molniya)	

Tavsiya qilingan materiallar tavsifi

2.1.-jadval

№	Material nomi	Tola tarkibi		10 sm da		O`rilishi	Kengligi,sm	Og`irligi, gr/m2
		tanda	arqoq	tanda	arqoq			
1	Suniy loklangan koja							
2	Astarbob mato							
3								
4								

2.3.2.Asosiy konstruksiya qurish usulini asoslab tanlash

Kolleksiyani loyihalashda muhandis-hisobi usuli tanlandi.

Barcha konstruksiyalash usullari nazariy tayanchsiz, konstruktoming shaxsiy tajribasi va intuitsiyasiga asoslangani sababli qator davlatlar hamkorligida 1976- yildan 1980-yilga qadar konstruksiyalash umumiy uslubini yaratish uchun kiyim konstruksiyalash sohasida muhim masalalar yechildi:

- kiyim konstruksiyalash bo'yicha nufuzli davlatlar tiliga xos atamalar mazmui tuzildi;
- konstruktorlik hujjatlarining yagona tizimiga asoslangan kiyim
-konstruksiyasiga oid texnik chizmalar qoidalari ishlab chiqildi;
- o`smirlarga mo'ljallangan kiyimlar yagona
-konstruksiyalash uslubining nazariy asoslari yaratildi;
- kiyimlar asosiy turlarining bazaviy, konstruksiyalari tuzildi;
- kiyim detallarining asoslangan gradatsiyasi prinsiplari asoslanib tavsiya
- konstruksiya tuzishda materiallar xususiyatlarini hisobga olish bo'yicha tavsiyalar tuzildi;
- konstruksiyada texnologiyaning hisobga olinadigan xususiyatlari ko'rsatildi.

Ushbu tavsiyalar 1981 -yildan 1985-yilgacha laboratoriya va ishlab chiqarish sharoitida keng miqyosda sinalgandan so'ng kiyim konstruksiyalash yagona uslubi sifatida amaliyotga yo'llanma oldi.

Birlashgan davlatlar yagona uslubi kiyimlaming hamma xili, hamma turi va barcha erkaklar , ayollar, o'g'il bolalar, qizlar yoshi hamda jinsiga oid guruhlar uchun umumiy va yagonadir.

2.3.3. AK chizmasini qurish uchun qastlabki malumotlar

Tipaviy figura o`lchamlari

2.2.-jadval

№	O`lchamlar nomi	Shartli belgisi	Qiymati
	Ko`krak aylanasi uchinchi	$Ог_{III}$	78
	Orqa kengligi	Шс	31
	Yelka kengligi	Шп	11,5
	Orqaning belgach uzunligi	Дтс	36,5
	Orqa o`mizi	Впрз	21,2
		Рвн	4
	Bo`ksa va bel orasidagi masofa	Дтб	21
	O`miz uzunligi	Дп	39.9
	Qo`l uzunligi	Дрзап	59.4
	Monjet uzunligi	Дм	28

AK qurish uchun qo`shimchalar

2.3.-jadval

№	Qo`shimchalar nomi	Shartli belgisi	Qiymati, sm
1	Ko`krak aylanasining III-umumiy qo`shimchasi	$ПОг_{III}$	8-10
2	Yelka kengliging umumiy qoshimchasi	ПШп	1,75
3	Orqa kengligining umumiy qo`shimchasi	ПШс	1,5
4	Konstruksiya maydoninig umumiy qo`shimchalarning taqsimlanishi	Pc Pп Pпр	0,5 0,3 0,3
5	Yeng o`mizi qo`shimchasi	ПВпрз	3,5

2.3.4.AKva BKni xisoblash va qurish

O`smir qizlar plashi AK xisobi

2.4-jadval

	Konsruksiya bo`lagining nomi		Xisobi	Qiymati,sm
	Nomi	Belgilanishi		
1	2	3	4	5
	0-1	Дтс+2	36,5+2	38,5
	0-2	1/2Ог3+8	39+8	47
	0-4			2
	4-5	Впрз+3,5	19+3,5	22,5
	4-7	1/2(4-5)	22,5/2	11,25
	4-8	1/2Впрз	19/2	9,5
	5-9	1/2Шс+1,5	32/2+1,5	17,5
	11-12			2
	0-13	1/5Ош+0,3	31/5+0,3	6,5
	13-14	Шп+1,75	11,5+1,75	13,25
	2-15	1/5Ош-0,2	31/5-0,2	6
	2-16	1/5Ош+0,3	31/5+0,3	6,5
	16-17	½(6-18)+2	18,75/2+2	11,3
	6-18	(5-9)+0,5+1/4Рвн	17,5+0,5+3/4	18,75
	15-20	Рвн		3
	20-21	(13-14)-0,5	13,25-0,5	12,75
	21-22	1,5		
	6-23	½(6-18)	18,75/2	9,3
	18-25	½(9-18)	14/2	7
	4-27			
	29-30			1
	1-31	Дтб		18,4

№	Konsruksiya bo`lagining nomi		Xisobi	Qiymati,sm
	Nomi	Belgilanishi		
1	2	3	4	5
1	0-1	1/3Дп+0,25	39.9/3+0.25	13.25
2	1-2	1/3(0-1)+1	13.25/3+1	5.4
3	0-3	1/4 (0-1)	13.25/4	3.3
4	3-4	(C-AP)+a		19.7
5	4-5	(B-BP)+b		9.5
6	0-6	(A-E)		4.2
7	0-7			2
8	7-8			1,75
9	1-10	Друк		57.4
10	10-13			3
11	10-14			
12	7-15	½(7-10)	59.4/2	28.7
13	5-4			0,8
14	4-3			1,5
15	6-17	(A-BP)+0,5		10.1

2.3.6. Ishchi xujjatlarini islab chiqish

2.3.6.1. O`smir qizlar plashi andozalari tayyorlash tamoyillari tavsifi

Detallar andazalarining chizmasi bu ularning konstruksiyasini, shakli va o’lchamlarini, ishlov berish hamda bichishdagi texnik shartlarini ifodalaydigan texnik hujjatdir. Andazalarning chizmasi buyumni tuzuvchi barcha detallarga, konstruktorlik hujjatlarning yagona sistemasi talablariga muvofiq tayyorlanadi.

Kiyim detallari andazalarining chizmasi konstruksiyaning model xususiyatlari kiritilgan texnik chizma asosida tavsiya qilingan materiallar xususiyatlari haqidagi va ularga texnologik ishlov berish usullari to’g’risidagi ma’lumotlar yordamida tuziladi. Andazalar chizmasi quyidagi ketma-ketlikda bajariladi:

- konstruksiya chizmasi batafsil tekshiriladi;
- chizmaga gazlamaning kirishuvchanligi bilan bog’liq aniqliklar kiritiladi;
- detallar chizmasining nusxalari boshqa qog’ozga tushiriladi;
- asosiy detallar andazalarining ishchi chizmasi quriladi;
- hosila va yordamchi andazalarning ishchi chizmalari quriladi;
- ishlab chiqarishda foydalanishga mo’ljallangan andazalar chizmasidan andazalar shablonlari tayyorlanadi.

Qayd etilgan ketma-ketlik quyidagi tartibda amalga oshiriladi. Konstruksiya chizmasini tekshirish maqsadida old va orqa bo’laklar, qirqma yon bo’lak, yenglar, ostki yoqa singari asosiy detallarning nusxasi maxsus moslama yordamida chizmadan qalin qog’ozga ko’chiriladi va qirqib olinadi. Qirqib olingan andazalar shablonida ko’krak, bel, bo’ksa chiziqlari, old o’tar chizig’i, vitachkalar, cho’ntaklar chizig’i va boshqa asosiy konstruktiv chiziqlar belgilanadi.

Andazalar shabloni yordamida konstruksiya chizmasida biriktiriladigan qirqimlarning tengligi, konstruktiv qirqimlar tutashmalari, nazorat kertiklar joylarining detallarda o’zaro mosligi tekshiriladi.

Andozalardagi chok haqlari

2.5.-jadval

	Detal vaqirqimlarning nomi	Chok haqi nomi va qiymati, 1 mm					
		Biriktir-ma chok	Mag`iz chok	Buklash qayirishga	Bostirma chok	Qirqishga	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Old bo`lak yelka qirqim	10			5		
2	Old bo`lak koketka qirqimi	10			5		
3	Old bo`lakbel qirqim	10			5		
4	Old bo`lak bort qirqim	10			5		
5	Old bo`lak relief qirqim	10			5		
6	Old bo`lak yon qirqim	10			10		
7	Old bo`lak etak qirqim			30	20		
8	Ort bo`lak koketka qirqimi	10			5		
9	Ort bo`lak bel qirqimi	10			5		
10	Ort bo`lak relyef qirqimi	10			5		

11	Ort bo`lak o`rta chok	10			5		
12	Ort bo`lak etak qirqim			30	20		
13	Yeng ustki qirqim	10			5		
14	Yeng ostki qirqim	10					
15	Yeng o`mizi	10					
16	Yoqa ustki choki	7			5		
17	Yoqa o`mizi	7					

Detallar spesifikatsiyasi

2.6.-jadval

№	Buyum detallarining nomi	Detal kodining belgisi	Soni		Izox
			Andozalar	Detallar	
1	2	3	4	5	6
	Ort koketka	01	1	1	
	Ort bo`lak tepa qismi	02	1	2	
	Ort yon bo`lak tepa qismi	03	1	2	
	Ort bo`lak past qismi	04	1	2	
	Ort yon bo`lak past qismi	05	1	2	
	Old koketka	06	1	2	
	Old bo`lak tepa qismi	07	1	2	
	Old yon bo`lak tepa qismi	08	1	2	
	Old bo`lak past qismi	09	1	2	
		10	1	2	
		11	1	2	
	Old yon bo`lak past	12	1	2	

	qismi				
	Yoqa	13	1	1	
	Baska	14	1	1	
	Ustki yeng	15	1	2	
	Ostki yeng	16	1	2	
	Ort bo`lak adip	17	1	1	
	Old bo`lak adip	13	1	2	

Andozaga nazorat kertiklar qo`yishjoylarining ro`yxati

2.7.-jadval

№	Detallar va qirqimlar nomi	Kertiklar joylashishi
1	2	3
	Yeng-yeng o`mizi	Yeng o`mizi yelka qirqimida
	Yoqa-yoqa o`mizi	Ort bo`lak buklov qismida

Detallarda tanda ipining nominal yo`nalishi va andozalarda ulardan yo`l qo`yilgan og`ishlar

2.8.-jadval

№	Detallar nomi	Tanda ipining yo`nalishi	Tanda ipining yol qoyilgan og`ishi
1	2	3	4
1	Ort koketka	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
2	Ort bo`lak tepa qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
3	Ort yon bo`lak tepa qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
4	Ort bo`lak past qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
5	Ort yon bo`lak past qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
6	Old koketka	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
7	Old bo`lak tepa qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
8	Old yon bo`lak tepa qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
9	Old bo`lak past qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
10		Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
11		Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
12	Old yon bo`lak past qismi	Etak chizig`iga perpendikulyar	2%
13	Yoqa	Yoqa o`miziga perendikulyar	2%
14	Baska		45%
15	Ustki yeng	Yeng uchiga perependikulyar	2%
16	Ostki yeng	Yeng uchiga perependikulyar	2%
17	Ort bo`lak adip	Adip past qismiga	3%

		perpendikulyar	
18	Old bo`lak adip	Adip past qismiga perpendikulyar	3%

2.3.7. Texnalogik ishlov berish

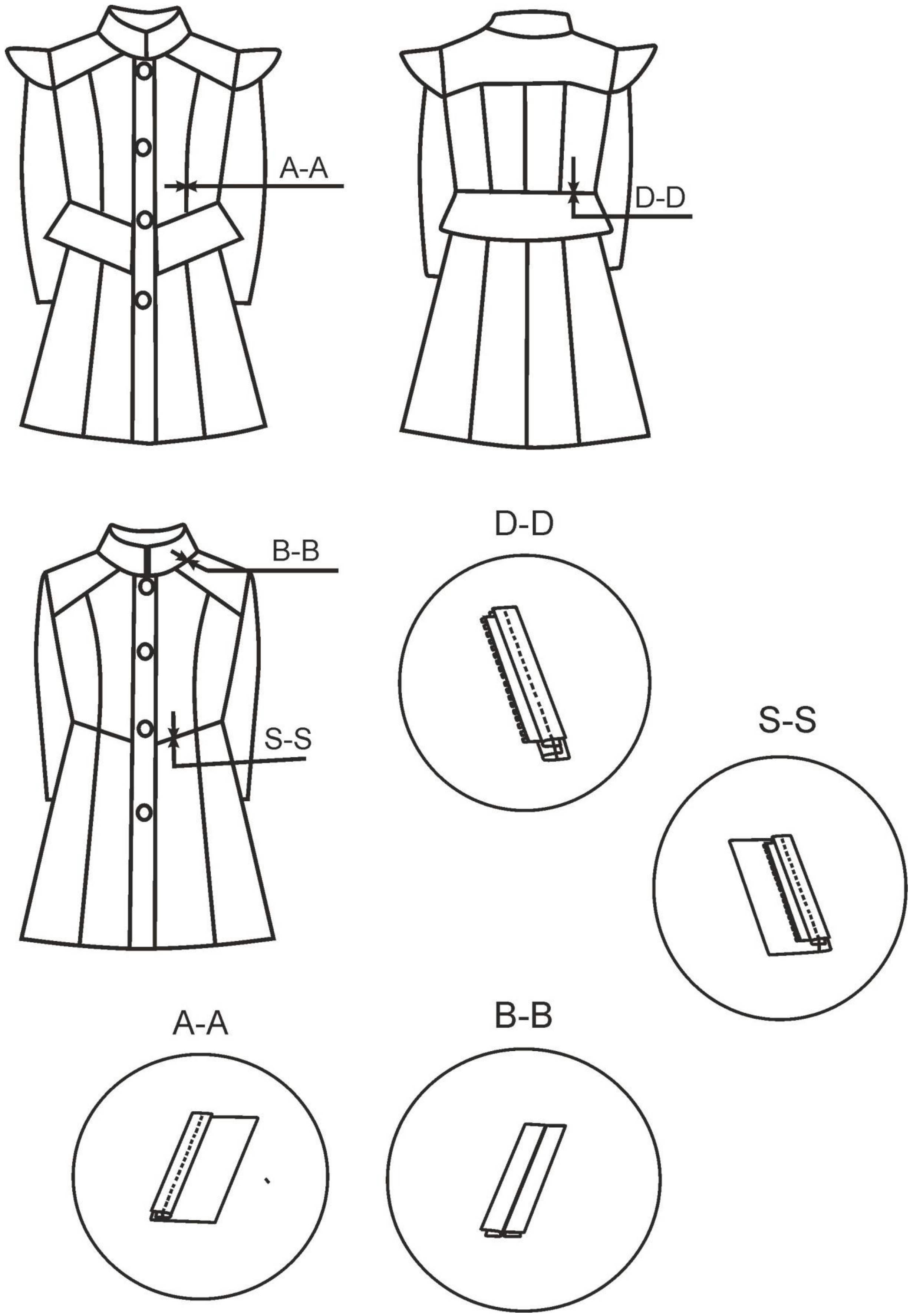

2.4. Kolleksiya reklama loyihasini ishlab chiqish

2.4.1. Nom tanlash (BREND-NAME)

Brend-bu raqobatchilardan farqlanish maqsadida aniq sotuvchi yoki sotuvchilar guruhining tovarlari va xizmatlarini belgilash uchun qo'llanadigan so'z, ifoda, belgi, simvol, dizaynerlik ishi yoki ularning kombinasiyasidir.

Brend – aniq bir ishlab chiqaruvchining tovarlari yoki xizmatlarini identifikasiya qilish, shuningdek, uni raqobatchilar mahsulotidan differensiya qilish uchun mo'ljallangan nom, termin, simvol, rasm yoki shu elementlarning kombinasiyasidir.

Tansformatsiya usulida o`smirl qizlar plashlari yaratilgandan so'ng ushbu kolleksiyaga ,,*RaNasi*`` deb nom berildi. Brend nomi isn va familiyaning qisqartmasidan kelib chiqib qo'yildi. Yani Raupova Nasiba, familyadagi birinchi bo`g`in va isimdagi 1-2 bo`ginlardan foydalanildi.

2.4.2. O`smir qizlar plashlari to'plami reklama loyihasini ishlab chiqish

Reklama-lotincha „reklamar" baqirish ma'nosini bildirgan bo'lib, keyinchalik sa ovoz chiqarish va talab qilish ma'nolarini anglatgan. Oddiy tilda aytganda reklama ma'lum qilish, nimadir to'g'risida ma'lumot yetkazish, tovarga haridorlarni e'tiborini chaqirish uchun xizmat qiladi.

Reklama – bu axborot tarqatishning pullik shakli bo'lib, u tovarni yoki xizmatni hajmini ko'paytirish maqsadida buyurtmachi tomonidan berilgan informatsiyani jamiyatga yetkazish usuli hisoblanadi.

Reklama quyidagi vazifani bajaradi:

- Axborot beruvchi yangi tovar, firma aniq hodisa to'g'risida aniq ma'lumot beradi;
- Bildiruvchi tovar yoki firmaga sekin-asta iste'molchilarni e'tiborini ko'paytirish, bilimlarini oshirish va shu tovarni sotib olishga undash;
- Eslatuvchi haridlar orasida tovarni qayerdaligini unutmaslik va tovar to'g'risida axborotni esda tutishni ta'minlaydi.

Reklamani yaratish quyidagi bosqichlardan iborat:

- Iste'molchilarni o'rganish, reklama qilinadigan tovar yoki xizmatlarni o'rganish va bozorni o'rganish;
- Reklama vositalarini ishlatish, ishlab chiqarish, maqsadni aniqlash va qo'yish, bozor chegaralarini belgilash va ijodiy yondashuvni ishlab chiqish;
- Reklama vositalarini tanlash va ularga sarflanadigan harajatlarni hisoblash. Narx va e'lonlarni ko'rsatish grafiklarini ishlab chiqish;
- E'lonlarni mazmunini tuzish, badiiy bezatish va ishlab chiqarish.

Reklama turlari bo'yicha quyidagilarga bo'linadi:

- Televidenie va radioreklama;
- Baner reklama;
- Suvenir yoki buyumli reklama;
- Direkt meyl;

3. Ekalogik qism

Tikuvchiliksexlaridajaroxatlovchiomillarvaxavflizonalar

O‘zbekistonda mexnat muhofazasi kuplab qonunchikaruvchirasmiyxujjatlar bilan belgilab kuyilgan bo‘lib, tartibga solib va boshqaribturiladi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasida mehnat haqidagi qonunlar asoslarida mehnat muhofazasigaoidasosiynizomlarkeltirilgan.

Mehnat muhofazasi buyicha qonunlarningbajarilishini nazorat kilib turish quyidagidavlattashkilotlarigatopshirilgan:

1. O‘z. R. mexnatVazirligi. MehnatmuhofazasiDavlat texnik nozirligi;
2. Davlat kon texnik nazoratiagentligi;
3. Respublika sanepidemstansiyanazorati;
4. Davlatyong‘in nazorati;
5. Davlat energiya nazorati.

I. MehnatmuhofazasiDavlat texnik nozirligi.

Bular korxonalarda xavfsizishlash, texnikaxavfsizligibo‘yicha me’yor va qoidalarigarioyakilish, sanoatsanitariyasi va mehnat gigiyenasiga rioya qilish, mehnat qonunchiligigarioyakilishmasalalarininazoratkiladi. Kasbiykasallikinsonorganizmigamehnatjarayonibilanbevositabog‘likbo‘lganzararli omillarta’sirkilishinatijasidapaydobo‘ladi. Ishlovchilarningorganizmigaishlabchiqarishdagizaharlarningta’sirko‘rsatishi oqibatidaruyberadigankasbiyzaxarlanishlarnikasbiykasallanishlarningbirturidebhis oblashmumkin. Kasbiyzaharlanishlarsurunkalivaog‘irbo‘ladi. Surunkalizaxarlanishlarasta-sekinrivojlanibboradivaorganizmga uzoq vaqt mobaynida oz-oz miqdordazaharkirishitufayliruyberadi. Tikuvchilikfabrikalari -asosiysexlaridanchiqadiganzararlimoddalar. Zamonaviytikuvchilikfabrikalariishlabchiqarishdapotokjarayonlaribo‘lganmexanizatsiyalashgankorxonalardir. Texnologikjarayonlarnibajarishdako‘plabmiqdordaissiqlik, namlik, shuningdek, changajralibchiqadi. Kiyim,

asosansun’iymateriallardankiyimtayyorlovchitikuvchilikfabrikalaridashukiyimsirti daelektrostatikzaryadlartuplanishikuzatiladi. Ularnineytrallashuchunsexlardazarur issiqlik, namlikrejiminisaklashzarur. Demak, sexlardasun’iymikroiqlimhosilqilishsanitariya-gigiyenaginaemas, balkitexnologiktalablardanhamkelibchiqadi. Issikliktarqalishiningasosiymanbalaritikuvmashinalaribuyumlarinitermikqaytarishl ar uskunalari (bug‘livaelektrpresslar, elektrdazmollarvahokazolar, shuningdek, odamlar, elektryoritkichlarvayozgipaytdaquyoshnuridir.

Korxonaga ishga kirayotgan har bir xodim mustaqil ishlashga faqat havfli ish usullari bo‘yicha yuriqnomaolgandan, maxsusmalakaolgandanva bilimi tekshirilgandan keyin quyiladi. Bug‘ va issiqlik qozonlari, yuk ko‘tarishkranlari, bosimostidaishlovchiidishlar, elektruskunalari, maxsususkunalarkabixavfliishlardaishlovchilarmaxsuso‘quvkurslarinibitirganlari haqidaxujjatlaribo‘lsaginaishgaruxsatberiladi. Xodimlarnixavfsizishusullarigao‘qitishvaularnitug‘ritashkilqilishbo‘yicha umumiy rahbarlikvajavobgarlik korxona rahbarlarigavaboshqaruvtashkilotlarigayuklanadi. Sexlardavabo‘limlardaishchilarnivaustalarnixavfsizishusullarigao‘rgatishshusexva bo‘limrahbarlarigayuklatiladi. Xavfsizishusullarigao‘zvaktidavasifatlio‘qitishninazoratkilishmehnatmuhofazasibo ‘limlarizimmasigayuklatiladi. Xavfsizliktexnikasi:Xavflivazararliishlabchikarishomillarivaulardanximoyalanish. Ishlabchikarishdabaxtsizxodisalarningvakasbiykasalliklarningasosiysabablari. Xavfsizlikstandartlarsistemalaridaishlabchikarishjarayonlarigavauskunalargakuyila digantalablar. Uskunalarningasosiyxavfsizlik qoidalari. Ogoxlantiruvchi, tusuvchiva signal beruvchivositalar. Xavfsizlikranglarivabelgilari.

Tikuvmashinalariningkonstruksiyasivakinematikasijixatidantikuvmashinalarij udaxilma-xildir. Ipningbaxyaqatordachalishishxarakterigaqarabmokibaxyalimashinalarvazanjirsimo nbaxyalimashinalarbo‘ladi.

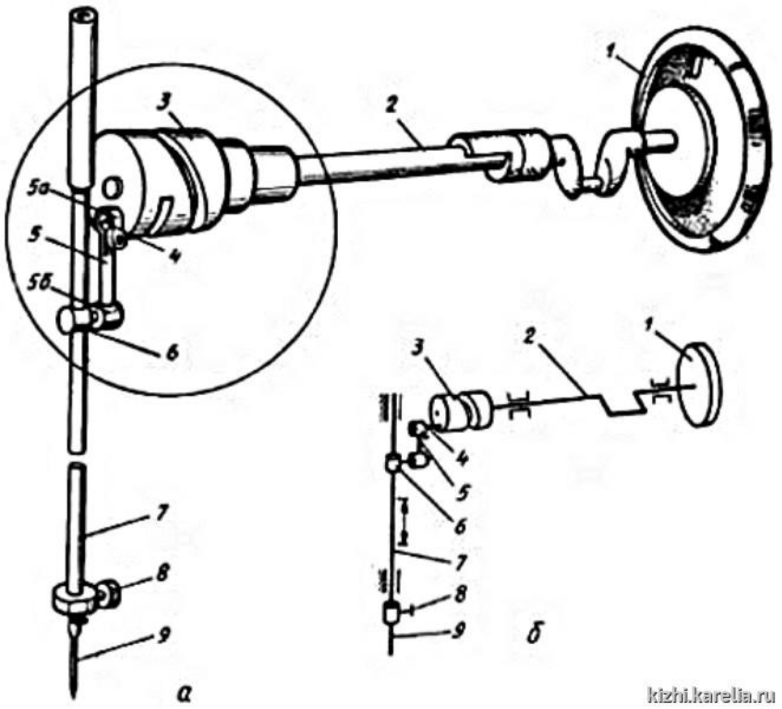

Tikuv mashinasidagi xavfli zonalar

Ignani almashtirish jarayonida usta tarafidan almashtirish lozim. Ignani tikish jarayonida sinishiga tikuvchiga xavfli ta’sirini oldini olish maqsadida himoyalovchi vositasi bo‘lishi shart.

Yuqorida keltirilgan talablar asosida ish olib borilsa tikuvchiga xavfli bo‘lgan sharoitlarni kamaytiramiz, hamda baxtsiz hodisani oldini olinadi. Ishlab chiqarishda iqtisodiy jihatdan ham tejaymiz.

Xulosa

Liboslar dizayni kafedrasi tomonidan ,,Transfarmatsiya usulida o`smir yoshdagiqizlar ustki kiyimlarini to`plamini badiiy loyihalash mavzusi berilgan. Bu mavzu bo'yicha kurs loyihasida zamonaviy moda yo'nalishi va bozor talabiga javob beradigan 5 ta model tanlandi. Tanlangan model iste'molchi talablariga qanchalik mos kelishi o'rganib chiqildi.

O'zbekiston sharoitini o'rganib chiqilgan holda, komplekt uchun material tanlandi va material hususiyatlari o'rganib chiqildi. "Unifrend Aldrich ingliz metodikasi" uslubi bo'yicha konstruksiya qurish usuli tanlandi. Ishchi hujjatlar tuzilib yangi model andozalari tayyorlandi, andozalar modellashtirilgan holda tanda ipi va chok haqqilari berildi.

Bitiruv malaka ishi o`smirlar ustki kiyimlari texnologik jarayoni loyihalandi. Modelni tikish uchun buyum material hususiyatlarini va matodan foydalanish mumkinligi ko'rib chiqilgan.

Loklangan charm matosi xuxusiyatlari va ranglari chuqur o`rganilib ikki xil rangdagi charm matosidan kiyimlar to`pami ishlab chiqildi.

Qo'llangan adabiyot va manbalar ro'yxati

1. I.Karimov "2012 yil yakunlari va 2015 yil ustuvor yo'nalishlari" ma'ruzasi.
2. Карцер "Рисунок и Живопись"- М.; 2005
3. "Академичесмий рисунок в изобразительном искусстве" –М.; 2008
4. Abdurasilov S., Tolipov N. "Rang tasvir"- T.; Bilim nashriyotiO'MTXTM 2005
5. Boymetov B. , Abdurasilov S. "Chizmatasvir"-T.;TDPU 2004
6. S.Jumayev "Sozlar sadosi". – T.: "Jahon" axborot agentligi bosmaxonasi, 2001.
7. Козлова Т.В. "Художественное проектирование костюма"М ЛП 1988 г.
8. Черемных А. И. "Основы художественного проектирования одежды" .М 1986 г.
9. Бердник Г.О. "Дизайн костюма" Ростов Феникс 2000 г.
10. Бердник Г.О. "Основы художественного проектирования одежды и эскизной графики костюма".Ростов. Феникс. 2001 г.
11. X.X.Kamilova, N.K.Hamrayeva "Tikuv buyumlarini konstruksiyalash". - T.: Cho'lpon nomidagi nashriyot – matbaa ijodiy uyi, 2011.
12. G.K.Xasanbayeva "Libos dizayni" ma'ruza matni. - T.: TTYeSI bosmaxonasi, 2011.
13. E.A.Янчевская "Ayollar ustki kiymini konstruksiyalash". - T.: "O'qituvchi", 1997.
14. M.Sh.Jabborova "Tikuvchilik texnologiyasi". – T.: "O'zbekiston", 1994.
15. "Единая методика конструирования одежды сэв (ЕМКО СЭВ)", Том – 2. – М.: 1988.
16. Ф.М.Пармон "Композиция костюма". - М.: Легпромбытиздат, 1985.

17. О.И.Крымова «Проектирование швейных изделий». – Т.: «Укитувчи», 1985.

18. J.Ochilov “Gazlamashunoslik”. – T.: Davlat ilmiy nashriyoti, 2008.

19. BAZAAR 2012 – 2013 (Журнал).

20. Ателье 2013 (Журнал).

21. COLESIONE 2013 (Журнал).

22. www.google.uz

23. www.ziyo.net

24. www.moda.uz

25. www.modnaya.ru

26. fashion_tv.com